

EU og Internationalt
Den 2. oktober 2024
FVM 383

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024

1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2025 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen og om ændring af forordning (EU) 2024/257 for så vidt angår visse fiskerimuligheder i andre farvande
- *Politisk enighed*
KOM (2024) 386
Side 2

2. Forberedelse af årsmøde i Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT)
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 13

3. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet
- *Information fra formandskabet og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 16

4. Udfordringer i EU's fødevarekæde
- *Orientering fra formandskabet og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 23

5. Rådskonklusioner om fremtidens fælles landbrugspolitik efter 2027
- *Vedtagelse*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 31

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 21.-22. oktober 2024

1. **Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2025 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen og om ændring af forordning (EU) 2024/257 for så vidt angår visse fiskerimuligheder i andre farvande** **KOM (2024) 386**

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 26. september 2024. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2025 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen omfatter fastsættelse af fiskerimuligheder for de kommercielt vigtigste bestande i Østersøen i form af TAC¹/kvoter² for 2025. Kommissionens forslag indeholder forslag til TAC/kvoter for i alt ti bestande i Østersøen. Kommissionen foreslår, at torsk i østlig og vestlig Østersø samt vest-sild og laks fortsat kun kan fanges som bifangst, og at bifangstkvoterne for disse skal reduceres. Ligeledes foreslås det, at kvoten for brisling reduceres. Til gengæld foreslås en stigning for kvoten for centralsild. For rødspætte foreslår Kommissionen en uændret kvote. Forslag til lukkeperioder i torskens gydeperioder er uændrede i forhold til 2024 i både den vestlige og østlige del af Østersøen. I den vestlige Østersø vil der i ICES underområde 22 og 23 være lukket for fiskeri med alle typer redskaber fra den 15. januar til 31. marts, og i underområde 24 fra 15. maj til 15. august. I den østlige Østersø i ICES underområde 25 og 26 vil der være lukket for fiskeri med alle typer redskaber fra den 1. maj til 31. august. Der vil dog være visse begrænsede undtagelser til at kunne fiske i lukkeperioderne. Der foreslås som noget nyt totalt forbud mod rekreativt fiskeri efter laks i Østersøen i 2025, med en undtagelse for kystnære områder i den Botniske Bugt i laksens sommervandring. Samtidig foreslås det at videreføre det nuværende forbud mod rekreativt fiskeri efter torsk i Østersøen. Forslaget skønnes at have negative erhvervsøkonomiske konsekvenser for fiskere berørt af de forventede kvotereduktioner. Forslaget skønnes at have en positiv effekt på beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande. Regeringen finder som et generelt princip, at fiskerimulighederne i Østersøen bør fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til den fælles fiskeripolitik. Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på politisk enighed.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2024) 386 af 26. august 2024 fremsendt forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2025 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen og om ændring af forordning (EU) 2024/257 for så vidt angår visse fiskerimuligheder i andre farvande. Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 29. august 2024.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

¹ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder.

² Kvote er den andel, som EU har af en mængde delt med andre lande eller et udtryk for den andel, en medlemsstat har af den samlede EU mængde.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på politisk enighed.

Formål og indhold

Formålet med Kommissionens forslag om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2025 for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen er at fastsætte fangstbegrænsninger for EU-fiskeriet med henblik på at sikre et bæredygtigt fiskeri på såvel kort som på langt sigt i overensstemmelse med målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY). Forslaget bygger på den videnskabelige rådgivning om fiskerimuligheder i Østersøen udarbejdet af Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig forvaltningsplan for torsk, sild og brisling i Østersøen, forordning (EU) 2016/1139. Kommissionens forslag indeholder forslag til TAC/kvoter for ti bestande i Østersøen.

Af Kommissionens meddelelse om bæredygtigt fiskeri: status og retningslinjer for 2024 – KOM (2023) 303 fremgår det bl.a., at Kommissionen vil basere sine forslag på ICES' videnskabelige fangstrådgivning. Kommissionen vil foreslå kvoter i overensstemmelse med MSY, når der foreligger MSY-rådgivning. Hvis forvaltningsplanerne skaber fleksibilitet ved fastsættelse af fangstbegrænsninger, vil Kommissionen muligvis foreslå at benytte de øvre MSY intervaller for sunde bestande, så længe det i den videnskabelige rådgivning anses for nødvendigt for at nå målene i den flerårige plan, navnlig for blandet fiskeri. For bestande, hvor der i rådgivningen blev anbefalet nulfangst, eller hvor biomassen er reduceret så meget, at bestandene ligger under en sikker grænseværdi, vil Kommissionen foreslå afhjælpende foranstaltninger som skitseret i hver af de flerårige planer for at genopbygge bestandene.

For bestande, hvor der ikke foreligger en fuld analytisk rådgivning, vil fiskerimulighederne blive foreslået på baggrund af den foreliggende videnskabelige rådgivning og uden at tilsidesætte behovet for bevaring af bestandene. For bestande, hvor der er utilstrækkelig viden om bestandenes tilstand, anvendes metoden for databegrænsede bestande.

EU/Rusland

EU og Rusland indgik den 10.-12. juli 2006 en aftale om samarbejde på fiskeriområdet og om bevarelse af de levende marine ressourcer i Østersøen. EU og Rusland har ikke opnået enighed om fælles forvaltning for de fælles bestande, hvilket betyder, at EU's rådighedsmængder for bestande fælles med Rusland (brisling, torsk, sild og laks) også for 2025 vil blive fastsat som autonome kvoter. Kommissionen reducerer, hvor det er relevant, i forslaget til fiskerimuligheder for de teoretiske russiske andele.

Fiskerimuligheder

Torsk i vestlig og østlig Østersø

ICES giver sin rådgivning for torsk for henholdsvis den vestlige og den østlige torskebestand, og ikke for de to forvaltningsområder i Østersøen, idet øst-torsk forekommer i et forholdsvis stort omfang i den vestlige Østersø. Det er antagelser om, at vest-torsk også forekommer i den østlige Østersø. I rådgivningen indgår data fra det rekreative fiskeri efter torsk. Rådgivningen for både øst-torsk og vest-torsk er baseret på en forsigtighedstilgang.

For torsk i den vestlige Østersø (ICES underområde 22-24) foreslår Kommissionen en bifangstkvote for det kommercielle fiskeri på 93 tons, svarende til en reduktion på 73 pct. i forhold til sidste år. Kommissionen anfører, at ICES ikke er i stand til at kvantificere omfanget af uundgåelige bifangster. De 93 tons svarer ifølge Kommissionen til de indrapporterede landinger af torsk fra det vestlige forvaltningsområde i 2023. Kommissionen henviser til uundgåelige bifangster særligt i fiskeriet efter fladfisk og ønsket om

at opnå balance mellem at undgå at stoppe dette fiskeri og at minimere omfanget af bifangster af vestlig torsk. Direkte fiskeri efter torsk i vestlig Østersø har været forbudt siden 2022. Det vil dog fortsat være tilladt at gennemføre videnskabeligt fiskeri i området.

Lukkeperioden i ICES underområde 22 og 23, hvor der er forbud mod at fiske med alle typer redskaber, er uændret og vil gælde fra den 15. januar til den 31. marts 2025. I lukkeperioden foreslås det som hidtil, at det vil være tilladt for fartøjer under 12 meter at fiske med passive redskaber på dybder indtil 20 meter, og med muslingeskrabere i ICES underområde 22 på dybder indtil 20 meter, ligesom det vil være tilladt at gennemføre fiskeri til videnskabelige formål.

I ICES underområde 24 (den østligste del af den vestlige Østersø nærmest Bornholm) vil lukkeperioden gælde fra den 15. maj til den 15. august 2025. Fartøjer under 12 meter må i lukkeperioden fiske med passive redskaber i områder, hvor vanddybden er mindre end 20 meter. Det vil også være tilladt at fiske efter pelagiske bestande til direkte konsum på vanddybder under 40 meter, med redskaber med en makskestørrelse på højst 45 mm, hvis landingerne sorteres. Fiskeri til videnskabelige formål kan ligeledes gennemføres i lukkeperioden.

For det rekreative fiskeri efter torsk i den vestlige Østersø (ICES underområde 22-24) foreslår Kommissionen at opretholde helårsforbuddet for 2025.

For torsk i den østlige Østersø (ICES underområde 25-32) foreslår Kommissionen en bifangstkvote for det kommercielle fiskeri på 191 tons, svarende til en reduktion på 68 pct. i forhold til sidste år. Forbud mod rekreativt fiskeri efter torsk i den østlige Østersø fastholdes. Kommissionen anfører, at ICES ikke er i stand til at kvantificere omfanget af uundgåelige bifangster. De 191 tons svarer ifølge Kommissionen til de indrapporterede landinger af torsk fra det østlige forvaltningsområde i 2023. Direkte fiskeri på denne bestand har ikke været tilladt siden juli 2019. Kommissionen henviser til, at de seneste års supplerende foranstaltninger, herunder forbud mod rekreativt fiskeri og lukning af gydeområder, endnu ikke har resulteret i en forbedret bestandssituation.

Kommissionen foreslår at opretholde lukkeperioden i den østlige Østersø (ICES underområde 25 og 26) fra 1. maj til den 31. august 2025. Fartøjer under 12 meter må i lukkeperioden fiske med passive redskaber på dybder indtil 20 meter. Fartøjer, der fisker efter pelagiske bestande til direkte konsum, må i lukkeperioden i underområde 25 fiske, hvis der anvendes redskaber med en makskestørrelse på højst 45 mm på dybder indtil 50 meter, og landingerne sorteres. Fiskeri til videnskabelige formål kan ligeledes gennemføres i lukkeperioden.

Vest-sild og central-sild

Kommissionen foreslår en bifangstkvote for sild i den vestlige Østersø (ICES underområde 22-24) på 394 tons, svarende til en reduktion på 50 pct. i forhold til 2024. Kommissionen anfører, at ICES ikke hidtil har været i stand til at kvantificere omfanget af bifangsterne af bestanden, men der er bifangster af vest-sild i fiskeri efter brisling. Kommissionen foreslår, at fastsætte bifangstkvoten med henvisning til artikel 4, stk. 6, i den flerårige plan, således at det sikres, at der er mindre end 5 pct. sandsynlighed for, at bestandens gydebiomasse falder til et punkt under grænserferencepunktet for bestandens gydebiomasse (B_{lim})³. Direkte fiskeri efter bestanden har været forbudt siden 2022, dog med en undtagelse for fartøjer under 12 m, som fisker med passive redskaber. Kommissionen foreslår imidlertid denne undtagelse ophævet. Det vil fortsat være tilladt at gennemføre videnskabeligt fiskeri i området.

³ B_{lim} : Grænseværdi for en bestands gydebiomasse – en nedre værdi. Inden for den biologiske rådgivning findes der grænseværdier, der betyder, at der skal tages særlige tiltag for at genopbygge bestanden.

Kommissionen foreslår en kvote for central sild (ICES underområde 25-27, 28.2, 29 og 32) på 83.881 tons, svarende til en stigning på 108 pct. i forhold til 2024. Kommissionen henviser imidlertid til, at ICES' prognose for bestanden baseres på usikre og optimistiske rekrutteringsskøn, hvorfor Kommissionen foreslår en forsigtig tilgang ved kvotefastsættelsen i forhold til rådgivningen. Kommissionen foreslår at fjerne lukkeperioderne for gydesild ved fiskeri efter pelagiske arter med pelagisk trawl, som blev introduceret for 2024.

Brisling

Kommissionen foreslår en kvote for brisling i Østersøen (ICES underområde 22-32) på 117.070 tons, svarende til en reduktion på 42 pct. i forhold til 2024. Kommissionen henviser til usikkerheden i ICES' rådgivning, og at rekrutteringsskønnet kan være for optimistisk. Kommissionen foreslår en kvotefastsættelse i overensstemmelse med artikel 4, stk. 6, i den flerårige plan, således at det sikres, at der er mindre end 5 pct. sandsynlighed for, at bestandens gydebiomasse falder til et punkt under grænsereferencen for bestandens gydebiomasse (B_{lim}).

Rødspætte

Kommissionen foreslår en kvote for rødspætte i Østersøen (ICES underområde 22-32) på 11.313 tons (uændret i forhold til 2024). Kvoten er en kombination af MSY-rådgivning for bestanden i underområde 21-23 og underområde 24-32. Begge bestande har en god bestandssituation. Kommissionen bemærker, at der bør tages hensyn til samspillet mellem fiskearterne og fremhæver specifikt, at torsk er en uundgåelig bifangst i fiskeriet efter rødspætte.

Laks og havørred

ICES' rådgivning for laks i Østersøens hovedbassin (underområde 22-31) for 2025 følger samme tilgang som i de foregående år. ICES har siden 2022 anført, at alt kommercielt og rekreativt fiskeri efter laks bør ophøre i Østersøens hovedbassin, med undtagelse for et begrænset direkte fiskeri i visse nordlige kystområder under laksens sommervandring. ICES anfører samtidig, at hvis der implementeres områdebaseret forvaltning begrænset til kystfiskeri i Ålandshavet (ICES underområde 29N) og i Den Botniske Bugt (ICES underområde 31), vil fangst på maksimalt 40.000 stk. laks kunne være muligt. Kommissionens foreslår for 2025 fiskerimuligheder på 34.787 stk., svarende til en reduktion på 36 pct. i forhold til 2024. Der vil være forbud mod direkte fiskeri efter laks, undtagen i kystnære områder i den Botniske Bugt og i Ålandshavet mellem 1. maj og 31. august. Kommissionen foreslår samtidig, at bibeholde de nuværende afhjælpende foranstaltninger samt den begrænsede fleksibilitet af fiskerimulighederne for laks mellem Østersøen hovedbassin (område 22-31) og den Finske Golf (område 32).

For det rekreative fiskeri efter laks i Østersøen, foreslår Kommissionen, som noget nyt, et fuldstændigt forbud undtagen i kystnære områder i den Botniske Bugt og i Ålandshavet mellem 1. maj og 31. august.

Kommissionen foreslår i 2025 at opretholde forbuddet mod fiskeri efter havørred i hele Østersøen uden for fire sømil målt fra basislinjen.

Landingsforpligtelsen for fiskerier i Østersøen har været fuldt indfaset siden 1. januar 2017.

ICES rådgivningen for 2025 er baseret på principperne i den flerårige forvaltningsplan for torsk, sild og brisling i Østersøen, som blandt andet indeholder bestemmelser om intervaller for værdier for målet for fiskeridødelighed (F_{MSY}) samt om værdier for gydebiomasse (SSB) for de relevante arter, idet der dog ikke er en MSY rådgivning for alle bestande. Værdierne er bestemmende for fastsættelse af fiskerimuligheder.

Nedenfor er angivet en samlet oversigt over Kommissionens forslag til fiskerimuligheder for 2025 for de vigtigste bestande for Danmark sammenlignet med kvoten for 2024.

Art (Område)	Rådgivning fra ICES for 2025	EU-TAC 2024 i tons (laks i stk.)	Kommissionens forslag 2025 i tons (laks i stk.) samt ændring i forhold til 2024	Dansk andel af EU TAC (pct.)
Sild i den vestlige Østersø (22-24)	Rådgivning: Nul-fangst (samme rådgivning som for 2024). MSY-rådgivning. Anbefaling om nul-fangst sker for syvende år i træk. Rekruttering mellem 2021-23 var den laveste siden tidsseriens start i 1991, men er for 2024 anslået til at være en anelse højere. Gydebiomassen er under grænseværdien, B_{lim} . Fiskeridødeligheder historisk lav og under F_{MSY} . Bestanden deles traditionelt mellem Skagerrak/ Kattegat og område 22-24.	788 (kun til bifangst)	394 (-50 pct.) (kun til bifangst)	14 pct.
Sild i den centrale Østersø (25-27, 28.2, 29 og 32)	Rådgivning: Fangst mellem 95.340 tons og 125.344 tons inkl. andelen til Rusland +139 pct. i forhold til rådgivning for 2024). Anbefalingen er på baggrund af den flerårige forvaltningsplan. Gydebiomassen er under grænseværdien, MSY niveau men over B_{lim} . Den øgede fangstrådgivning skyldes kombinationen af en stigning af gydebiomassen og en opskaleret bestandsstørrelse siden 2022. I sidste års rådgivning var 2022 årgangen underestimeret. Ingen information om russiske fangster for 2022 eller 2023 er officielt rapporteret til ICES. Derfor er den russiske fangstmængde for 2022 og 2023 inkluderet baseret på offentlig tilgængelig information. Der var ikke nogen biologisk information om fangstsammensætningen tilgængelig for ICES. Det anslås, at russiske fangster udgør omkring 25 pct. af de samlede fangster.	40.368	83.881 (+108 pct.)	2,2 pct.
Torsk i den østlige Østersø (25-32)	Rådgivning: Nul-fangst på østbestanden til både det kommercielle og det rekreative fiskeri (samme rådgivning som for 2024). Rådgivning i henhold til forsigtighedsprincippet. Anbefalingen er for syvte år i træk en nul-fangst. Bestanden er fortsat under grænseværdien for bestanden (B_{lim}). Gydebiomassen og rekrutteringen er fortsat på et rekord lavt niveau. ICES vurderer, at selv et nul-fiskeri ikke kan bringe bestanden over B_{lim} i den nærmeste fremtid. I de senere år vurderes det, at Rusland har stået for hovedparten (ca. 80 pct.) af fiskeriet på øst torsken, det medfører en stigende usikkerhed i bestandsvurderingen da Rusland ikke længere afleverer data til ICES.	595 (kun til bifangst)	191 (-68 pct.) (kun til bifangst)	22,9 pct.
Torsk i den vestlige Østersø (22-24)	Rådgivning: 24 tons på vestbestanden til både det kommercielle og det rekreative fiskeri (samme rådgivning som for 2024). Rådgivning i henhold til forsigtighedsprincippet. Bestanden har været under grænseværdien for bestanden (B_{lim}) de meste af de sidste 15 år og var på historisk lavt niveau i 2022. Der vurderes at være en stigning i rekrutteringen i 2023. Der er dog stor usikkerhed og risici knyttet til bestandsvurderingen, særligt ukendte dødelighedsfaktorer.	340 (kun til bifangst)	93 (-73 pct.) (kun til bifangst)	43,6 pct.
Rødspætte (22-32)	Rådgivning: Fangst i Østersøen på 20.079 tons (+12 pct. i forhold til rådgivning for 2024).	11.313	11.313 (0 pct.)	71,6 pct.

Art (Område)	Rådgivning fra ICES for 2025	EU-TAC 2024 i tons (laks i stk.)	Kommissionens forslag 2025 i tons (laks i stk.) samt ændring i forhold til 2024	Dansk andel af EU TAC (pct.)
	MSY-tilgang for område 21-23 og for område 24-32. Begge bestande er robuste med høj rekruttering. Fiskeridødeligheden er i begge områder historisk lav.			
Laks (22-31) (stk.)	<u>Rådgivning: Nul-fangst for både kommercielt og rekreativt fiskeri, hvor de forskellige bestande blander sig (samme rådgivning som for 2024).</u> MSY-tilgang. ICES anfører, at hvis der implementeres områdebaseret forvaltning begrænset til kystfiskeri i Ålandshavet og i Den Botniske Bugt (område 29N-31), vil fangst på maksimalt 40.000 stk. laks kunne være muligt i gydevandringen mellem den 1. maj og den 31. august 2025 i Ålandshavet og i Den Botniske Bugt. Rådgivningen skal sikre, at der ikke fanges laks i havet fra floder med dårlig bestandsstatus.	53.967 (kun bifangst og direkte fangst i kystfiskeri i Den Botniske Bugt)	34.787 (-36 pct.) (kun bifangst og direkte fangst i kystfiskeri i Ålandshavet og i Den Botniske Bugt)	20,7 pct.
Brisling (22-32)	<u>Rådgivning: Fangst mellem 130.195 og 169.131 tons inkl. andelen til Rusland (-32 pct. i forhold til rådgivningen for 2024).</u> Anbefalingen er på baggrund af den flerårige forvaltningsplan og MSY. En kvote på F_{MSY} niveau vil give en kvote til EU på 164.947 tons. Gydebiomassen ligger over MSY-niveauet. Fiskeridødeligheden ligger over F_{MSY} . Rekrutteringen i 2024 anslås at være lav.	201.000	117.070 (-42 pct.)	9,8 pct.

Andre elementer

Forslaget indeholder endvidere regler for "år-til-år fleksibilitet". Det fremgår heraf, at de hidtidige regler om år-til-år fleksibilitet jf. Rådets forordning (EF) 847/96 kun anvendes, når medlemsstaterne ikke anvender den mulighed for år-til-år fleksibilitet, som fremgår af grundforordningen (EU) 1380/2013. Kommissionen lægger op til, at medlemsstaterne bør forpligte sig til ikke at anvende grundforordningens mulighed for år-til-år fleksibilitet i 2025 for torsk i både den vestlige og den østlige del, sild i den vestlige del af Østersøen samt laks i lyset af bestandssituationen. Sidstnævnte forordning indeholder tillige bestemmelser om "artsfleksibilitet", som gør det muligt at afskrive fangster på en målart med op til 9 pct. af kvoten for målarten, når ikke-målarten er inden for sikre biologiske grænser.

For sperling i Nordsøen og Skagerrak er der endnu ikke indsat forslag til TAC. ICES rådgivning offentliggøres den 11. oktober 2024. TAC'en fastsættes for perioden 1. november 2024 til 31. oktober 2025. Bestanden er delt med UK, og hovedparten af sperling fiskes i britiske farvande.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke afgive udtalelse.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget. Forslaget vurderes ikke have statsfinansielle konsekvenser.

Fiskeriet i Østersøen er samlet set generelt på et lavt niveau.

Kommissionen anfører som baggrund for fastsættelse af bifangstkvoter for vest-sild, vest-torsk, øst-torsk og laks, at på grundlag af data fra Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter (EUMOFA) anslås værdien ved første salg af rødspætte- og brislingefiskeri, der må fanges inden for rammerne af de foreslåede TAC'er, og som forventes at blive fanget i det relevante respektive område til henholdsvis 19,9 mio. euro (ca. 148 mio. kr.) og 0,4 mio. euro (ca. 3 mio. kr.). Dertil kommer andre fiskerier, navnlig kystfiskeri af mindre omfang efter arter, der ikke forvaltes af en TAC.

For Danmark vil de forventede foreslåede kvotereduktioner for 2025 kunne have negative økonomiske konsekvenser for de berørte fiskere.

De økonomiske konsekvenser vil afhænge af kvoteudnyttelsen for de enkelte bestande. Konsekvenserne for bruttoindtjeningen vil også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse har selv sagt også afledte erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien og de øvrige følgeerhverv og lokalsamfundene.

Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande.

Høring

§ 5-udvalget (fiskeri) og § 7-udvalget (rekreativt fiskeri, ferskvandsfiskeri og fiskepleje) og Sammenslutningen af Indregistrerede Lystfiskefartøjer og Turbåde (SIL) er blevet hørt.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) undrer sig over Kommissionens forslag til yderligere reduktion af kvoterne på torsk og sild i, særligt i lyset af, at ICES beskriver en positiv udvikling for begge torskebestande og for den vestlige sild. DFPO er uforstående for Kommissionens argumentation for reduktionerne og anbefaler, at kvoterne for torsk og for sild i den vestlige Østersø bør fastsættes på samme niveau som i 2024. Dette er bydende nødvendigt, såfremt erhvervsfiskeriet i Østersøen skal bevares. DFPO bemærker yderligere, at der ses en tydelig bestandsfremgang for torsk i både den østlige og vestlige del af Østersøen, og at referencepunkterne for disse bestande bør justeres, da andre faktorer gør sig gældende, end da de eksisterende referencepunkter blev sat.

DFPO argumenterer for en økosystembaseret tilgang til forvaltningen, som anerkender den nuværende tilstand i Østersøen og ikke baseres på ønskede scenarier for bestandsudviklingen. De påpeger også behovet for at adressere andre faktorer som rovdyr, forurening og klimaændringer, som påvirker fiskebestandenes udvikling. Samlet set udtrykker DFPO bekymring over Kommissionens tilgang til fiskeriforvaltning i Østersøen og opfordrer til en mere nuanceret tilgang, der tager hensyn til den aktuelle tilstand og videnskabelig rådgivning. De ønsker også at bevare erhvervets bæredygtighed og adgang til fiskeriresourcerne.

For centralsild i Østersøen bemærker DFPO med tilfredshed, at ICES har erkendt, at sidste års lave rådgivning skyldtes et for lavt estimat af biomassen. Man bemærker, at der i fiskeriforvaltningen er en tendens til at være mere skeptisk for den biologiske rådgivning, hvis stigninger anbefales, fremfor når reduktioner anbefales. Den samme tendens kan anskues i Kommissionens forslag til rødspætte, hvor man ignorerer anbefalingen om en kvotestigning og foreslår, at kvoten fastsættes på samme niveau som sidste år.

I forhold til Kommissionens forslag om fortsat at bevare lukkeperioder for at beskytte gydende fisk påpeger DFPO, at der ikke findes videnskabelig dokumentation af, at sådanne lukninger har målbar effekt på rekrutteringen. Derimod har disse lukninger en negativ effekt på fiskernes muligheder for at fiske dér, hvor de erfaringsmæssigt ved, at de kan forvente en bestemt blanding af arter i deres fangster. Desuden påpeger DFPO, at år til år fleksibilitet er et vigtigt værktøj, som fortsat bør bevares. Særligt i lyset af Kommissionens aktuelle evaluering af landingsforpligtelsen bør muligheden for år til år fleksibilitet bevares.

DFPO bemærker, at fiskerne fortsat føler sig svigtet ved at blive frataget muligheden for at fiske laks i det åbne farvand og ønsker, at der arbejdes for, at dette fiskeri kan genoptages. DFPO understreger desuden, at kvotefastsættelsen bør suppleres med oplægningsstøtte, indtil forholdene er forbedret.

DFPO bemærker afslutningsvist med bekymring, at Europa-Parlamentet ikke forventes at arbejde videre med Kommissionens forslag om at fjerne artikel 4, stk. 6, i den flerårige forvaltningsplan for Østersøen. Man opfordrer medlemsstaterne til at presse på for at et nyt forslag bliver genfremsat.

Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) anbefaler en uændret TAC på 788 tons for vestsild i 2025 i forhold til 2024 for at støtte den eksisterende flåde. De påpeger behovet for en mere nuanceret forståelse af sildebestande og opfordrer til yderligere forskning for at styrke den videnskabelige rådgivning. Det anbefales ligeledes, at der arbejdes for en aftale om en langsigtet forvaltningsplan for vestsild med Norge. DPPO anbefaler, at kvoten for central sild fastsættes efter FMSY. Dette skal ses i lyset af den positive bestandsudvikling. Det bemærkes samtidig, at de store spring i rådgivningen fra år til år vidner om, at der er behov for at genbesøge den benyttede metode. Det er ifølge organisationen ligeledes positivt, at Kommissionen har ophævet de lukkede områder.

DPPO bemærker, at brisling er en af de bestande i Østersøen, der har det godt. De anbefaler, at kvoten fastsættes efter FMSY, idet der ikke ses nogen grund til ikke at følge den videnskabelige rådgivning for en bestand i god stand. I forhold til tidligere fremsatte argumenter for en lav brislingekvote af hensyn til central sild anfører DPPO, at der hvert år er landinger af brisling med ned til 1 pct. iblanding af sild, som eksempler på, at rederierne er gået efter rent brislingefiskeri. Brislingefiskeriet i Østersøen bliver særligt vigtigt for danske fiskere i lyset af de hidtil tabte fiskerimuligheder på tobis som følge af UK's beslutning om at lukke for tobisfiskeriet i UK farvand.

DPPO bemærker afslutningsvist, at Kommissionen for visse arter arbejder på at fjerne muligheden for 10 pct. år til år fleksibilitet. DPPO finder, at der ikke er grundlag herfor i videnskaben og minder om, at det var et værktøj, som i sin tid blev indført for at undgå udsmid. I forhold til vestsild ønsker DPPO en analyse af den række af tiltag, som allerede er introduceret for at beskytte denne bestand. DPPO finder, at der principielt bør være et evalueringsværktøj ifm. indførelsen af beskyttelsestiltag for, at den reelle effekt kan måles.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri Producentorganisation (FSK-PO) anbefaler, at man finder inspiration fra Sverige, som har reserveret fiskeriet efter konsum-arter til det skånsomme fiskeri, ved at man på EU-plan beslutter, at fiskeriet på de pågældende arter kun må udføres med skånsomme redskaber. Organisationens påpeger, at det skånsomme fiskeri i den vestlige Østersø er økonomisk betydningsfuldt, selektivt og har minimal påvirkning af bundmiljøet. Dette fiskeri resulterer i højere kilopris og større økonomisk gevinst for lokale samfund i de indre danske farvande. FSK-PO støtter desuden fuldt ud lukkeperioderne (med undtagelserne for de skånsomme kystfiskere under 12 meter) for at beskytte de ynglende torsk. FSK-PO foreslår for torsk i vestlig Østersø en bifangstkvote på 340 tons. For rødspætte foreslås en kvote på maksimalt 11.313 tons. Endelig for vest-sild anbefales en kvote på 788 tons.

FSK-PO udtrykker desuden bekymring for fjernelsen af undtagelsen til at fiske direkte efter vest-sild for fartøjer under 12 meter, som fisker med passive redskaber. Det er beklageligt, da det er en mulighed små kystfiskere har for at substituere væk fra torsk og rødspætter. Frem for at fjerne undtagelser for små fartøjer, mener FSK-PO, at man bør se nærmere på sådanne muligheder.

Marine Ingredients Denmark (MID) påpeger betydningen af Østersøens fiskeri som et særdeles vigtigt råvaregrundlag for fiskeforarbejdningsvirksomhederne. De foreslåede kvotereduktioner vil få negative konsekvenser for de danske fiskemel- og fiskeolieproducenter. Det anføres, at fisk fra Østersøen – i form af både direkte landinger og afskær fra fisk forarbejdet til direkte konsum – udgør ca. 20 pct. af råvaregrundlaget for den danske produktion af fiskemel og fiskeolie og repræsenterer således en årlig eksportværdi på 900 mio. kr. MID udtrykker bekymring for de økonomiske og erhvervsmæssige konsekvenser af den foreslåede 50 pct.'s reduktion af TAC for vestsild. Det anføres, at udgangspunktet for fastsættelse af TAC og kvoter altid bør være den videnskabelige rådgivning fra ICES, og ikke antagelser fra Kommissionen om ikke-dokumenterede sammenhænge i fiskerier og økosystemer. MID foreslår, at rådgivningen følges og foreslår med udgangspunkt heri, at TAC for sild i Den Botniske Bugt fastsættes til 74.515 tons og TAC for centralsild fastsættes til 125.344 tons. Endelig foreslås det, at TAC for brisling fastsættes til 169.131 tons, dvs. det øvre niveau i ICES' rådgivning. Særligt for brisling bemærker MID, at brisling fra Østersøen udgør ca. 15 pct. af råvarerne hos de danske fiskemel- og fiskeolieproducenter og er en særdeles vigtig fiskebestand for MID. Brislingebestanden er i god tilstand, og en begrænsning af fiskeriet efter brisling bør ifølge MID ikke kunne foretages på baggrund af ikke-dokumenterede eller videnskabeligt beviste hensyn til andre bestande. MID pointerer afslutningsvist, at fiskemel og fiskeolie er yderst vigtige ingredienser i produktionen af opdrætsfisk på grund det høje indhold af omega 3 fedtsyrer og sunde proteiner. MID fremhæver sit engagement i at producere sikre og pålidelige produkter samtidig med, at de bidrager til at reducere forurening i Østersøen, idet der henvises til, at dioxin fjernes i produktionen af fiskemel og fiskeolie ved hjælp af aktivt kul.

Tænketanken Hav opfordrer til, at man følger den videnskabelige rådgivning under forhandlingerne af de årlige fiskekvoter. Det anbefales i den forbindelse at fastsætte et miljømål under Danmarks Havstrategi, der angiver, at Danmark altid vil følge dette princip. Der bør ligeledes arbejdes aktivt for at sikre, at dette sker i hele EU. Tænketanken Hav finder, at det ikke altid har været tilfældet, da fiskekvoterne for tidligere år, heriblandt for året 2024, skulle forhandles. Her forhandlede man på flere fiskebestande langt højere kvoter hjem til Danmark, end den videnskabelige rådgivning anbefalede. Det finder Tænketanken Hav er et problem, da den videnskabelige rådgivning i forvejen foreslår kvoter med målsætningen om et maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY). Derfor er der ikke yderligere plads til at overskride denne rådgivning. Vurderinger af bestande og fiskeriindsats konkluderer, at fiskeriindsatsen fortsat i mange tilfælde overstiger det maksimale bæredygtige udbytte for adskillige fiskearter. Moderate til høje niveauer af overfiskeri kan reducere landingerne og potentielt bringe bestandene i fare. De danske landinger er i øjeblikket på det laveste niveau i over 60 år. Tænketanken Hav understreger, at man er forpligtet til hele tiden at arbejde for en forbedring af havmiljøet og havets biodiversitet, indtil der er opnået en god miljøtilstand.

WWF Verdensnaturfonden har sammen med en række NGO'er udarbejdet fælles anbefalinger for fiskerimulighederne for Østersøen for 2025. For vestlig og østlig torsk foreslås en 0 kvote. For vest-sild foreslås en 0 kvote, mens det for centralsild anbefales, at fiskeripresset minimeres. For sild i Riga-bugten foreslås det at fastsætte TAC på højst 32.796 tons, mens det for brisling anbefales at sætte kvoten lavere end den laveste mængde i FMSY-intervallet ($FMSY_{lower}$) med henvisning til blanding med sildebestande. For rødspætte mener WWF, at kvoten skal sættes et godt stykke under rådgivningen for at beskytte og genoprette torskebestanden. For laks i Østersøens hovedbassin vil man komme med en anbefaling senere. For laks fra den Finske Bugt anbefales at følge ICES rådgivningen, maksimalt 8.118 stk.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker med beklagelse, at ICES' rådgivning viser, at Østersøens fiskebestande fortsat er i alarmerende tilstand med adskillige bestande under grænsen for risiko for kollaps. Der henvises til er vestlig sild, østlig torsk og vestlig torsk, mens det ser bedre ud for centralsild, rødspætte og brisling. Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at Østersøen samtidig er i en alvorlig miljøkrise, hvilket ikke mindst viser sig ved, at bestandene har svært ved at rejse sig fra årtiers bekymrende lave størrelser. Derfor finder Danmarks Naturfredningsforening, at der skal tages beslutninger om fiskerimuligheder efter et forsigtighedsprincip, som den flerårige forvaltningsplan i Østersøen giver redskaber til. Danmarks Naturfredningsforening hilser det derfor velkommen, at Kommissionen tager højde for samspillet mellem bestande i forhold til bifangster (f.eks. bifangst af torsk i rødspættefiskeriet og sild i brislingefiskeriet) og usikkerheden omkring brislingebestanden med henvisning til forsigtighedsprincippet. Danmarks Naturfredningsforening støtter Kommissionens forslag til bifangst-TAC og supplerende tiltag for torsk, som anses for vigtige tiltag for at genoprette bestandene. DN er til gengæld bekymret for den optimistiske forøgelse af TAC'en for central sild på 108 pct. i forhold til 2024, men anerkender, at forslaget fra Kommissionen er sat lavere end ICES rådgivning. Danmarks Naturfredningsforening støtter Kommissionens forslag til TAC'er for 2025. Dertil bemærkes det, at Østersøens og fiskebestandenes dårlige tilstand kalder på yderligere indsatser. Det gælder eksempelvis indførelse af særlige forvaltningstiltag som brug af eller forbud mod bestemte redskaber i særlige områder og en effektiv kontrol som sikrer at reglerne håndhæves.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at en løsning er at udpege flere sammenhængende trawlfrie områder for at beskytte habitater, som udgør vigtige levesteder for fisk – eksempelvis område 22 i sin helhed af hensyn til vigtige gydepladser for ikke mindst torsk. Derudover er kontrollen af fiskeriet ifølge Danmarks Naturfredningsforening utilstrækkelig, og ulovligt udsmid af fisk er stadigvæk et udbredt problem i hele Østersøen og nævner også bekymring for fejlrapportering af forskellige bestande, såsom brisling, i det pelagiske fiskeri. Danmarks Naturfredningsforening finder derfor, at der på EU-niveau bør laves tiltag for generelt at sikre et fuldt dokumenteret fiskeri i Østersøen og specifikt f.eks. ved at gøre bifangstkvoter for torsk betinget af, at medlemslandene indfører et fuldt dokumenteret fiskeri med kameraovervågning. På hjemmefronten kan Danmark ifølge Danmarks Naturfredningsforening indføre elektronisk monitorering med kamera til alle demersale fiskefartøjer som fiskeri i Bælthavet, Østersøen og Kattegat.

Danmarks Sportsfiskerforbund anerkender vurderingen af, at torsken er meget presset i Østersøen, Foreningen støtter således forslaget om et stop for hjemtagelse af torsk i hele Østersøen i det rekreative fiskeri, idet der dog opfordres til at inkludere regler, der tillader hjemtagelse af en torsk pr. dag pr. rekreativ fisker uden for gydeperioden i ICES-område 23 (Øresund) med henvisning til torskens bedre stand dér. Foreningen argumenterer for et højere mindstemål for torsk på 45 cm i lystfiskeri og påpeger behovet for at tage hensyn til økosystemet og byttedyrene, som f.eks. torsk, laks og havørred er afhængige af. Desuden argumenterer foreningen for en forvaltning af prædatorer, herunder særligt skarven.

For laks anerkender foreningen behovet for en restriktiv tilgang til forvaltningen af laks. Foreningen mener dog, at forslaget om et totalt stop for lystfiskeri er uproportionalt. Foreningen påpeger, at begrænsningerne af lystfiskeriet har haft betydelige negative økonomiske konsekvenser. Foreningen henviser desuden til, at det tyske sportsfiskerforbund har estimeret, hvor meget trollingfiskeriet i den centrale del af Østersøen påvirker de sårbare bestande i Østersøen. Foreningen anbefaler således en mere fair regulering, der tillader hjemtagelse af en laks pr. dag pr. fisker – med eller uden fedtfinne – i den centrale og vestlige del af Østersøen. Ligesom for torsk, påpeger foreningen risikoen for skarvprædation og opfordrer til at inddrage dette i forvaltningen.

Dansk Lystfiskeri udtrykker bekymring for den pressede situation for torsk og laks i dele af Østersøen og de økonomiske konsekvenser, som de nuværende restriktioner pålægger lystfiskerbranchen. Dansk Lystfiskeri støtter et fortsat forbud mod målrettet fiskeri efter gydende torsk om vinteren, selvom dette har haft store økonomiske konsekvenser for deres erhverv. Foreningen påpeger, at turbådene i Øresund er halveret i antal siden indførelsen af de nuværende restriktioner. Der opfordres til en differentieret plan for Øresund, hvor torskbestanden trives, og der anbefales en bag limit på tre torsk pr. dag i dette område. Samtidig ønsker foreningen et højere mindstemål for torsk, f.eks. 50 centimeter. Dansk Lystfiskeri appellerer til kompensationsmuligheder for de erhvervsdrivende. Dansk Lystfiskeri bakker op om et fuldt stop for hjemtagelse i resten af Østersøen. Foreningen efterspørger også et større fokus på prædationsproblemet vedrørende sæl og skarv. Dansk Lystfiskeri mener, at Kommissionens tilgang til laks er for restriktiv og påpeger de desperate økonomiske konsekvenser for branchen, herunder lukkede virksomheder og turisttab. Dansk Lystfiskeri understreger, at Kommissionens forslag om forbud mod lystfiskeriet efter laks i 2025 er fornuftsstridigt og ikke vil bidrage til at forbedre laksens situation, men udelukkende vil have negative konsekvenser for småbådsfiskeriet og lokalsamfund, herunder særligt på Bornholm. Dansk Lystfiskeri ønsker en mere fair regulering, der anerkender værdien af trollingfiskeriet efter laks og ønsker mulighed for at hjemtage to laks pr. fisker pr. dag, med eller uden fedtfinne.

Destination Bornholm anerkender behovet for at beskytte forholdene for pressede fiskebestande. De understreger vigtigheden af turismen for Bornholm, herunder særligt den sæsonforlængende turisme, der muliggøres igennem lystfiskeriet, hvilket bidrager til den lokale udvikling. Et forbud mod trollingfiskeriet efter laks vil således ifølge foreningen betyde et stort økonomisk tab for det bornholmske turismeerhverv. Destination Bornholm støtter Danmarks Sportsfiskerforbunds høringssvar og ønsker ligeledes at lystfiskere må hjemtage én laks pr. dag.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Formandskabet lægger op til politisk enighed på Rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024. I det regionale samarbejde mellem medlemsstaterne omkring Østersøen (BALTFISH)⁴ arbejdes der sideløbende med at finde en fælles henstilling om det foreliggende forslag om fiskerimuligheder for 2025.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri. Regeringen ser særligt med bekymring på den fortsatte negative bestandssituation for torsk både i den vestlige og i den østlige Østersø, for sild i den vestlige Østersø og for laks i hele Østersøen.

Regeringen finder som et generelt princip, at fiskerimulighederne i Østersøen bør fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til den fælles fiskeripolitik.

Regeringen finder det vigtigt, at der for bestande med bifangstkvoter fastsættes mængder, der tillader fortsat fiskeri på andre bestande.

Regeringen støtter fastsættelse af restriktioner for det rekreative fiskeri for bestande, som er i meget dårlig tilstand. Regeringen kan således også i lyset af den alvorlige situation for torsk i Østersøen støtte,

⁴ BALTFISH er et regionalt samarbejdsforum om fiskeriforvaltningen i Østersøen, som dels finder sted i BALTFISH Forum, hvor Det Rådgivende Råd for Østersøen (BSAC), Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) og Kommissionen deltager ud over de berørte medlemsstater. Dels finder samarbejdet sted i BALTFISH High Level Group, hvor fiskeridirektørerne og repræsentanter fra Kommissionen deltager.

at forbuddet mod rekreativt fiskeri efter torsk videreføres i 2025. Regeringen kan ligeledes acceptere, at der ikke kan finde rekreativt fiskeri efter laks sted i 2025.

Regeringen støtter generelt, at supplerende tiltag er målrettede og afbalancerede og tager højde for bestandssituationen.

Derudover finder regeringen det vigtigt, at der fastsættes fiskerimuligheder for sperling i Nordsøen og Skagerrak fra 1. november 2024 under hensyntagen til den biologiske rådgivning.

Endelig finder regeringen det vigtigt, at der fastsættes fiskerimuligheder for lodde, når et eventuelt tilbud fra Grønland foreligger.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 26. september 2024.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

2. Forberedelse af årsmøde i Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT) KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

EU er medlem af Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT), som er ansvarlig for bevaring af tun og tunlignende arter i Atlanterhavet og Middelhavet. Blandt EU's medlemsstater fisker blandt andet en række sydeuropæiske middelhavslande i området. ICCAT afholder sit årlige møde, den 11.-18. november 2024. Regeringen støtter generelt bestræbelserne på at sikre et bæredygtigt fiskeri efter tun og andre bestande inden for ICCAT's forvaltningsområde. Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri), den 21.-22. oktober 2024, med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT) afholder sit årlige møde den 11.-18. november 2024.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri), den 21.-22. oktober 2024 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

EU deltager i en række regionale fiskeriforvaltningsorganisationer, der danner ramme for et regionalt samarbejde om bevarelse og forvaltning af tunbestande. ICCAT er ansvarlig for bevaring af tun og tunlignende arter i Atlanterhavet og Middelhavet.

ICCAT blev etableret i 1969 og har i dag 53 kontraherende parter, herunder EU, Frankrig (Frankrig på vegne af deres oversøiske territorier) og UK. EU har været medlem af ICCAT siden november 1997.

Blandt EU's medlemsstater fisker blandt andet en række sydeuropæiske Middelhavslande i området. Danmark har ingen kvote til fiskeri af almindelig tun og udøver derfor ikke fiskeri efter tun eller andre

arter omfattet af ICCAT's reguleringer. Der er fastsat en bifangstkvote (75,65 tons i 2024) for almindelig tun samlet for alle EU-medlemsstater, der ikke har en kvote.

Rådet vedtog i en afgørelse af 11. december 2023 et mandat til Kommissionen med fastlæggelse af EU's holdning på det årlige møde, herunder særlige møder, i ICCAT (Rådets afgørelse (EU) 2023/2807). Ifølge principperne i mandatet skal EU inden for rammerne af ICCAT bl.a. handle i overensstemmelse med mål og principper i den fælles fiskeripolitik, herunder navnlig forsigtighedstilgangen og målene vedrørende bæredygtig udnyttelse. Kommissionen skal derudover sigte mod at skabe lige vilkår for EU's fiskeriflåde inden for ICCAT, baseret på de samme principper og standarder som dem, der gælder efter EU-lovgivningen. Endelig skal EU fremme koordinering og samarbejde med andre regionale fiskeriforvaltningsorganer med ansvar for tun.

EU skal efter retningslinjerne i relevant omfang stræbe efter at støtte vedtagelsen af blandt andet følgende tiltag inden for rammerne af ICCAT:

- Foranstaltninger til fremme af bevarelse og genopretning af marine økosystemer og biodiversitet og til fremme af bæredygtigheden af bestandene og integrering af klimahensyn i beslutningsprocessen.
- Foranstaltninger til bevarelse og forvaltning af fiskeressourcerne baseret på den bedste foreliggende videnskabelige rådgivning, herunder samlede tilladte fangstmængder (TAC'er)⁵ og kvoter eller fiskeriindsatsregulering for havets levende biologiske ressourcer reguleret af ICCAT. Hvor det er nødvendigt, skal disse foranstaltninger omfatte særlige foranstaltninger for bestande, der lider under overfiskning.
- Foranstaltninger, der skal forebygge, afværge eller standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri (IUU).
- Foranstaltninger til at styrke fiskerividenskabelig dataindsamling og at fremme bedre samarbejde med industrien og videnskabskredse.
- Foranstaltninger til overvågning, kontrol og tilsyn i konventionsområdet.
- Foranstaltninger, der skal reducere den negative indvirkning af fiskeriaktiviteter og akvakultur på havets biodiversitet og det marine økosystem mest muligt, herunder foranstaltninger til at reducere havforurening og forbygge udtømmning af plast til havs og mindske indvirkning af plast i havene.
- Foranstaltninger til at forvalte anvendelsen af anordninger til tiltrækning af fisk (FAD).
- Foranstaltninger til at mindske virkningen af efterladte, tabte eller på anden måde kasserede fiskeredskaber.
- Foranstaltninger, der tager sigte på at forbyde fiskeri, der kun har til formål at høste hajfinner, og på at kræve, at alle hajer landes med finnerne på.

Endelig fremgår det af mandatet, at der forud for hvert møde i ICCAT, når der skal vedtages potentielt bindende afgørelser for EU, træffes nødvendige foranstaltninger for, at EU's holdning tager hensyn til de seneste videnskabelige og andre relevante oplysninger i overensstemmelse med forhandlingsmandatets principper og retningslinjer.

Der foregår i regi af DTU AQUA et fortsat forskningsprojekt med mærkning af almindelig tun primært i Skagerrak/Kattegat samt Øresund for at opnå mere viden om tunens udbredelse. Projektet udføres i samarbejde med ICCAT.

⁵ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder.

ICCAT har i 2022 vedtaget en flerårig forvaltningsplan for almindelig tun i Det østlige Atlanterhav og Middelhavet, som er implementeret i EU vedforordning EP/RFO (EU) 2023/2053, der indeholder bestemmelser om forvaltningen af denne bestand.

På det kommende årsmøde i ICCAT forventes det, at man bl.a. drøfter forvaltningen af forskellige ICCAT-arter, herunder fastsættelse af fiskerimuligheder for de(t) kommende år og øvrige beskyttelsesforanstaltninger. For almindelig tun blev fiskerimuligheder fastsat i 2022 for perioden 2023-2025. Ifølge disse vil EU's kvote for 2025 uændret være 21.503 tons. Endvidere forventes der en fortsat drøftelse af fordelingskriterier for almindelig tun mellem parterne. Der skal drøftes overgang til en ny forvaltningsprocedure for nordlig sværdfisk. Endelig vil der blive drøftelse af efterlevelsen af ICCAT's regler og potentielle forbedringer af visse kontrolregler og rapporteringsforpligtelser, herunder et pilotprojekt med elektronisk fjernovervågning (kamera) for fartøjer, som forarbejder almindelig tun ombord.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke afgive udtalelse.

Nærhedsprincippet

Sagen er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset

Konsekvenser

Der foreligger ikke forslag til nye ICCAT-forvaltningsforanstaltninger, der vil kunne have statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Høring

§ 5-udvalget (fiskeri) er blevet hørt.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri Producentorganisation (FSK-PO) samt Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) ser fortsat gerne en mere tekniske drøftelse af mulighederne for dansk fiskeri efter tun.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger endnu ikke informationer om andre medlemsstaters holdninger.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt bestræbelserne på at sikre et bæredygtigt fiskeri efter tun og andre bestande inden for ICCAT's forvaltningsområde. Regeringen følger løbende det videnskabelige arbejde med at skabe mere information om tunens udbredelse i Skagerrak, Kattegat og Øresund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. juli 2024. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet. Generelt vil regeringens arbejde for en mere robust handelspolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningsikkerhed. Sagen forventes på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Den russiske invasion af Ukraine medfører en række afledte konsekvenser og påvirker markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med prisudsving på fødevarer, foder, handelsgødning og energi. Polen og Ungarn har indført nationale importforbud for korn fra Ukraine, efter de særlige EU-regler om forbud mod salg af ukrainsk korn i Polen, Ungarn, Slovakiet, Bulgarien og Rumænien udløb den 15. september 2023. På grund af utilfredshed med importen fra Ukraine har der siden årsskiftet 2023/24 været blokade af grænseovergange mellem Ukraine og Polen, hvor polske lastbilchauffører og landbrugere demonstrerede. Blokaden er ophørt den 29. april 2024. I den seneste prognose fra Det Internationale Kornråd (IGC) af den 19. september 2024 skønnes det, at Ukraines andel i produktionsåret 2024/25 kommer til at udgøre 8 pct. af den globale eksport af hvede og 12 pct. af den globale eksport af majs. Til sammenligning udgjorde Ukraines andel i produktionsåret 2020/21 9 pct. af den globale eksport af hvede og 13 pct. af den globale eksport af majs.

Det globale kornmarked er generelt inde i en stabil periode, hvilket bl.a. skal ses i lyset af en god høst i 2023, og at eksporten fra Ukraine er tilbage på et højt niveau trods Ruslands udtrædelse den 17. juli 2023 af aftalerne med FN, Tyrkiet og Ukraine om udskibning af korn fra tre ukrainske havne ved Sortehavet. EU's initiativ om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner") samt etablering af den vestlige Sortehavskorridor bidrager fortsat til at fastholde eksporten af ukrainske landbrugsprodukter til EU og verdensmarkedet.

Ukraine har siden den 6. juni 2022 og foreløbig frem til den 5. juni 2025 fået midlertidig told- og kvotefri adgang for landbrugsprodukter til EU's marked. Ordningen omfatter midlertidig suspension af indgangsprisordningen for frugt og grøntsager samt ophævelse af alle toldkvoter og told på import af landbrugsprodukter og forarbejdede landbrugsprodukter fra Ukraine. Formålet er fortsat at bidrage til at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion. Som følge af kritik fra en række medlemsstater over ordningens utilsigtede negative konsekvenser for visse dele af europæisk landbrug indeholder forordningen udbyggede beskyttelsesforanstaltninger, hvis der opstår markedsforstyrrelser i EU eller i én eller flere medlemsstater.

Derudover er der for de mest sensitive landbrugsprodukter (fjerkræ, æg, sukker, havre, majs, gryn og honning) etableret en automatisk 'nødbremse', der sikrer genindførelse af told, hvis importen overstiger bestemte niveauer. Referenceperioden omfatter 2. halvår 2021 samt årene 2022 og 2023.

Kommissionen har aktiveret beskyttelsesmekanismen for havre, gryn, æg, sukker og honning, da importen har nået det fastsatte niveau. Da toldkvoterne ligeledes er opbrugt, vil importen af produkterne fra Ukraine ske på almindelige WTO-vilkår. På de resterende produkter er der den 26. september 2024 fortsat 30.933 ton tilbage for fjerkræ, svarende til ca. 23 pct. af kvoten, og 3.170.166 ton tilbage for majs, svarende til ca. 28 pct. af kvoten, inden genindførelse af told. Niveauerne nulstilles for alle produkter den 31. december 2024, hvor en ny kvote indføres.

Rådet vedtog den 30. maj 2024 en markant forhøjelse af importtolden på kornprodukter fra Rusland og Belarus, som i dag har ingen eller meget lav told. Toldforhøjelserne trådte i kraft den 1. juli 2024. De pågældende produkter vil samtidig blive udelukket fra adgang til EU's toldkontingenter. Formålet er at begrænse importen af en række landbrugsvarer fra Rusland og Belarus og dermed forhindre dels mulig forstyrrelse af EU-markedet for korn, dels fortsatte indtægter til russisk økonomi. Belarus er inkluderet pga. landets nære relationer til Rusland, som skaber risiko for russisk omgåelse via det belarussiske marked. Tiltaget skal ses i sammenhæng med EU's sanktioner mod Rusland og Belarus og støtte til Ukraine efter den russiske invasion.

Eksport generelt

EU eksporterede i 2023 for ca. 228,6 mia. euro og importerede for ca. 158,6 mia. euro, hvilket gav EU et handelsoverskud på landbrugsområdet på ca. 70,1 mia. euro (ca. 521,5 mia. kr.) i 2023. I 2024 ligger handelsoverskuddet på landbrugsområdet fortsat på et stabilt, højt niveau og udgjorde i maj 2024 ca. 5 mia. euro (ca. 37,3 mia. kr.).

EU's tre største eksportmarkeder i 2023 var fortsat UK, USA og Kina, som sammenlignet med 2022 udviklede sig med øget eksport til UK på 7 pct., mens eksporten til USA og Kina i 2022 faldt med henholdsvis 6 pct. og 8 pct. I 2023 var EU's tre største importmarkeder Brasilien, UK og Ukraine, dog faldt importen fra Brasilien med 15 pct. sammenlignet med 2022. Importen fra Ukraine faldt med 10 pct. sammenlignet med 2022, men var dog stadig 71 pct. højere end i 2021.

WTO-forhandlingerne

Verdenshandelsorganisationen (WTO) er i høj grad præget af manglende fremdrift i forhandlingssporet på landbrugsområdet, hvilket traditionelt har været og stadig er et af de mest komplicerede områder med meget fastlåste positioner og kun begrænset fleksibilitet hos medlemmerne. I forlængelse heraf er et udfordrende område spørgsmålet om udviklingslandenes handelsvilkår i WTO.

Forhandlingerne om anden del af aftalen om miljøskadelige fiskerisubsidier fortsætter, efter det ikke lykkedes at nå til enighed under WTO's 13. ministerkonference i Abu Dhabi tidligere i 2024. Forhandlingerne bygger oven på den delaftale, der blev indgået i forbindelse med den 12. ministerkonference (MC12) i juni 2022. Efter mere end 20 års forhandlinger blev der således indgået en delaftale om miljøskadelige fiskerisubsidier, som i første omgang bl.a. omfatter subsidier relateret til illegalt fiskeri (IUU) og overfiskede bestande. De udestående emner vedrører subsidier, der bidrager til overfiskeri og overkapacitet.

Bilaterale handelsforhandlinger

Handelsaftalen mellem EU og New Zealand trådte i kraft den 1. maj 2024. Ud over en høj grad af gensidig handelsliberalisering sætter aftalen den hidtil mest ambitiøse standard for bæredygtig udvikling i EU's bilaterale handelsaftaler. Endvidere indgår et kapitel om bæredygtige fødevarer-systemer for første

gang i EU's handelsaftaler. Det omfatter bl.a. øget samarbejde om dyrevelfærdsstandarder, initiativer om udfasning af antibiotika i den animalske produktion og samarbejde om reduktion af fødevarer og madspild.

EU og UK indgik den 24. december 2020 en Handels- og Samarbejdsaftale. Selvom aftalen formelt trådte i kraft den 1. maj 2021, er der fortsat udfordringer i forhold til at afbøde negative konsekvenser af Brexit med blandt andet overgangsordninger. EU og UK indgik den 27. februar 2023 en politisk principaftale ("Windsor Framework") om implementering af Nordirlandsprotokollen. Aftalen dækker blandt andet over varehandel, herunder told og sundheds- og plantesundhedsstandarder (SPS), medicin samt moms og afgifter. Efter flere udskydelser startede udrulning af UK's grænsekontrolmodel den 31. januar 2024 med krav om sundhedscertifikater for animalske produkter, der er kategoriseret med høj og middel risiko, og planter og planteprodukter, der er kategoriseret med middel risiko. Fra 30. april 2024 blev der indført risikobaseret fysisk kontrol og identitetskontrol på de certifikatpligtige varer. Efterfølgende har Storbritannien, for import af planter og planteprodukter, opdelt middelrisikogruppen i A og B. Begge grupper skal fortsat være fulgt af et plantesundhedscertifikat ved import, men det er alene varer i gruppen middel-A, som skal importanmeldes og bliver importkontrolleret ved grænsen. Før 31. januar 2024 var der alene krav om eksportcertifikater på varer, som af UK er kategoriseret som højrisikoprodukter. Implementeringen af sundhedscertifikater samt fysisk grænsekontrol er forløbet uden de store udfordringer.

EU og Mercosur-landene (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay) opnåede den 28. juni 2019 enighed om handelsdelen af en bredere associeringsaftale. I 2023 mødtes Kommissionen og Mercosur for at drøfte et tillægsinstrumentet til selve handelsaftalen, der skal understrege bæredygtighedsforpligtelserne uden at genforhandle selve aftalen. Særligt skovrydning er i fokus. Forhåbningen er at færdiggøre aftalen i løbet af 2024.

EU og Mexico blev i starten af 2020 enige om de sidste udeståender i forhandlingerne om en modernisering af den eksisterende frihandelsaftale fra 2000. Med moderniseringen af aftalen sikres yderligere liberalisering af handelen med varer og tjenesteydelser samt reduktion af ikke-toldmæssige handelshindringer m.m. Aftalen indeholder et ambitiøst bæredygtighedskapitel med stærke og juridisk bindende forpligtelser ift. miljø- og klimabeskyttelse.

EU og Chile opnåede i december 2022 enighed om en modernisering af handelsdelen af den eksisterende associeringsaftale mellem parterne. Aftalen forbedrer markedsadgang for handel og investeringer og indeholder et bæredygtighedskapitel. EU har ratificeret aftalen, der nu afventer ratifikation i Chile.

Forhandlingerne med Australien blev igangsat i sommeren 2018, men er aktuelt sat på pause. På trods af, at parterne nåede langt i forhandlingerne, er der dog fortsat substantielle udeståender, især på landbrugsdelen.

EU indledte i 2016 forhandlinger med Indonesien om en frihandelsaftale, som potentielt også vil indebære fordele for landbrugssektoren i EU. Fra dansk side arbejdes sammen med ligesindede EU-lande for, at forhandlingerne bidrager til bæredygtig produktion af råvarer, især palmeolie.

Frihandelsforhandlinger med Thailand, der blev indledt i 2013, blev sat i bero efter militærkuppet i 2014, men genoptaget i 2023. Næste forhandlingsrunde er planlagt til november 2024. Ligeledes genoptages frihandelsforhandlingerne med Filippinerne, efter at de har været i bero siden 2017. Første forhandlingsrunde vil finde sted i midten af oktober 2024.

Forhandlingerne med Indien om en frihandelsaftale blev besluttet genoptaget ved EU-Indien topmødet

i maj 2021, og der har været afholdt ni forhandlingsrunder. En frihandelsaftale med Indien vil være af stor strategisk, politisk og økonomisk betydning. Parallelt forhandles også med Indien en investeringsbeskyttelsesaftale og en aftale om geografiske oprindelsesbetegnelser (GI).

Kinesiske undersøgelser af europæiske landbrugsprodukter

De kinesiske myndigheder har den 17. juni 2024 igangsat en antidumping-undersøgelse af svinekød og biprodukter fra EU. Undersøgelsen omfatter konkrete eksportører i Spanien, Nederlandene, Danmark og Frankrig. Fra kinesisk side er det endvidere den 21. august 2024 meddelt, at der igangsættes en antisubsidie-undersøgelse af mejerisektoren i en række EU-medlemsstater (pt. ikke Danmark) og af flere ordninger under EU's fælles landbrugspolitik. Begge sager ses som en kinesisk modreaktion på Kommissionens indførsel af midlertidig udligningstold på importen af batteridrevne elbiler fra Kina til EU. Kina har den 9. august 2024 anmodet EU om konsultationer om tolden i WTO-regi, og tilsvarende har EU anmodet om WTO-konsultationer for at udfordre Kinas antisubsidie-undersøgelse på mejeriområdet.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen, men skal i henhold til TEUF artikel 207, stk. 3 og jf. artikel 218 godkende frihandelsaftaler.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet. Det vurderes, at åbningen af nye markeder og indgåelsen af nye handelsaftaler generelt vil have positive erhvervsøkonomiske og samfundsøkonomiske effekter.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer støtter generelt EU's offensive handelspolitik, hvor der er fokus på indgåelse af frihandelsaftaler med strategisk vigtige markeder. Fokus på eksport er afgørende for at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark og i Europa.

Landbrug & Fødevarer støtter den indgåede EU-aftale om forlængelse af midlertidige, ensidige handelsliberaliserende foranstaltninger (ATM) for ukrainske varer eksporteret til EU, der udløber d. 5. juni 2025. Aftalen bidrager både til at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion, og samtidig beskytter den mod utilsigtede negative konsekvenser for visse dele af europæisk landbrug via de vedtagne beskyttelsesforanstaltninger og trigger-mekanismer for konkrete, sensitive sektorer. Det er derfor afgørende, at aftalen håndhæves, når importen overstiger de aftalte tærskelværdier. Ift. den forestående proces med at revidere den foreliggende associeringsaftale med Ukraine vil det på samme måde være afgørende at finde den rette balance mellem tildeling af gradvis, ukrainsk markedsadgang til det indre marked og at modgå risikoen for markedsforstyrrelser til EU's følsomme landbrugssektorer.

Fælles for den danske landbrugs- og fødevarerklunge er et ønske om fokus på, at den indgåede handelsaftale med UK i praksis kommer til at fungere så gnidningsfrit som muligt. Derfor er det fortsat vigtigt,

at den praktiske implementering af aftalerne strømliner de administrative procedurer og dokumentationskrav ved handlen mellem parterne, så im- og eksporten faciliteres maksimalt, og at flaskehalse i samhandlen undgås. Dette gælder også indførelsen af den britiske grænsekontrolmodel og den seneste risikobaserede fysiske kontrol og dokumenttjek vedr. fødevarer, der blev introduceret den 30. april 2024.

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at den igangsatte dialog med USA fastholdes og leder frem til fælles forståelse på handelspolitiske problemstillinger. Derfor bør det afsluttende arbejde under EU-US Trade & Technology Council følges op, og der bør bygges oven på de søsatte initiativer i de rette fora. Den fortsatte dialog må ske på grundlag af videnskabelige standarder af de forskellige reguleringstilgange i henholdsvis EU og USA. Herunder påpeges fra dansk fjerkræssektors side, at der i det fortsatte samarbejde generelt bør tages særligt hensyn til EU's forsigtighedsprincip og følsomme sektorer, hvor EU allerede har givet væsentlige importindrømmelser i WTO.

Landbrug & Fødevarer ser det desuden som vigtigt, at der bliver skabt markedsadgang, f.eks. i form af veterinære certifikater, til lande i Sydamerika, herunder de lande som EU har indgået frihandelsaftaler med (Chile, Peru, Colombia og de centralamerikanske lande). Det er dog vigtigt for de fælleseuropæiske certifikater, at de veterinære certifikater udarbejdes på baggrund af nuværende certifikaterfaringer og bl.a. giver mulighed for at source råvarer på tværs af EU. Landbrug & Fødevarer ser gerne, at der ved en eventuel revidering af aftalen med Peru og Colombia arbejdes for nul-told for fersk/kølet grisekød. For eksempel har USA nul-told til Colombia, hvilket sætter EU i en meget svær konkurrencemæssig situation.

Landbrug & Fødevarer støtter principielt set fri og fair handel med Mercosur, som EU har indgået en politisk aftale med. Eksempelvis har mejerisektoren offensive interesser på markedet og er tilfredse med de kvoter til Mercosur-landenes eksportører, der er givet på ost, smør og mælkepulver. Omvendt har okse- og fjerkrækødssektorerne mere defensive interesser, da der på EU-niveau er betalt en høj pris for aftalen, således at Mercosur får en eksportkvote for oksekød ind i EU på 99.000 tons slagtekropsækvivalens (ca. 76.000 tons produktvægt) og for fjerkræ en kvote på 180.000 tons slagtekropsækvivalens (129.000 tons produktvægt), der samtidig bliver toldfri. Denne tilbudte mængde omfattes desuden ikke af kvotodelingen i forbindelse med Brexit, hvorfor den alene tilfalder EU²⁷. Dette vurderes ikke at være holdbart for stabiliteten på EU's marked for okse- og fjerkrækød eller for den danske eller EU's samlede okse- og fjerkræsektor.

Det er centralt, at en implementering af aftalen med Mercosur sker i overensstemmelse med tidligere anvendte principper for kvotetildeling baseret på licenser og historisk samhandel, således at enkelte store kødeksporterende virksomheder fra Mercosur ikke kan sætte sig på meget væsentlige dele af markedet for import af kød til EU med negative konsekvenser for især SMV'ers mulighed for at agere på markedet. Det er desuden centralt, at Europa-Kommissionen sikrer en lige og fuldstændig implementering af aftalens bestemmelser, og at der i tilfælde af uoverensstemmelser om aftalens implementering i Mercosur følges op hurtigt blandt andet med brug af chief trade enforcement officer-funktionen i Europa-Kommissionen.

Ydermere finder Landbrug & Fødevarer det vigtigt, at arbejdet med frihandelsforhandlinger i Sydøstasien, både i forhold til ASEAN-blokken som helhed og de bilaterale forhandlinger med eksempelvis Filippinerne, fortsat prioriteres, da der her findes et stort yderligere potentiale for blandt andet dansk mejerieksport.

I forhold til Australien-frihandelsforhandlinger, der senest er sat i bero, har særligt mejerisektoren offensive interesser, forudsat at indrømmelser fra EU's side afstedkommer indrømmelser fra australsk

side. Desuden er det vigtigt at rådføre sig med branchen, hvis der gives væsentlige tilbud.

Landbrug & Fødevarer støtter de igangværende frihandelsforhandlinger med Indonesien. Landet har uafhængigt af forhandlingerne vedtaget en revideret halal-lovgivning, der træder i kraft i oktober 2024 og som stiller krav om, at varer der eksporteres til Indonesien skal være halal-godkendt af et akkrediteret halal-certificeringsorgan i eksportlandet. Derudover skal sikres, at der på et udvalgt politikområde allerede eksisterer en samarbejdsaftale mellem det eksporterende land og Indonesien, som afsæt for anerkendelse af halal-eksporten. L&F noterer, at dansk eksport opfylder begge betingelser. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at en kommende EU-Indonesien frihandelsaftale inkluderer et kapitel, der netop dækker kravet om en form for aftale om halal, og som derved kan erstatte de individuelle aftaler mellem Indonesien og de enkelte EU-medlemslande.

Desuden støtter Landbrug & Fødevarer generelt EU's forhandlinger med Indien om en frihandelsaftale, og der er interesse i at opnå markedsadgang for en række produkter inden for grise-, mejeri- og fjerkræproduktionen, mens især biprodukter fra oksekødsproduktion bør behandles som en sensitiv produktkategori. Desuden bør en eventuel aftale adressere eksisterende tekniske handelshindringer og sikre anerkendelse af regionaliseringsprincippet inden for visse produktionsgrene i fødevareklyngen.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at øvrige handelsaftaler og -forhandlinger uden om EU – som f.eks. CPTPP, den indgåede USA-Japan-aftale, RCEP, britiske handelsforhandlinger med tredjelande og den bredere IPEF-aftale – lægger pres på EU for at indgå flere bilaterale handelsaftaler. I denne sammenhæng støtter Landbrug & Fødevarer en opsplitning af fremtidige handelsaftaler i en handelsrelateret del og en investeringsrelateret del, således at færdigforhandlede handelsaftaler sikres en hurtigere ratifikation og anvendelse.

Ift. den kinesiske antidumping-undersøgelse af den europæiske grisekødsproduktion og senest den kinesiske antisubsidie-undersøgelse af den europæiske mejeriproduktion finder Landbrug & Fødevarer, at det er uheldigt, at EU's handelstiltag vedrørende én sektor (el-biler) får afgørende, negativ indvirkning på en anden og helt uafhængig sektor (fødevarer). Det kinesiske marked er særdeles vigtigt for den danske grisekøds- og mejeribranche. Resultatet af EU's beskyttelse af sin egen elbil-sektor via anti-dumping-afgifter pålagt kinesiske elbil-producenter kan således let blive en kinesisk straftold på en vigtig del af EU's fødevareeksport til Kina. Det er derfor vigtigt, at der findes en diplomatisk forhandlet løsning på handelstvisten, før parterne iværksætter mulige tiltag til skade for den indbyrdes handel.

DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation (DOSO) henstiller til, at dyrevelfærd indføjes som et kardinalpunkt i samtlige internationale handelsaftaler således, at EU (de enkelte medlemsstater) har frihed til at fravælge import af animalske produkter, der ikke mindst lever op til EU's egne regler for dyrevelfærd. DOSO mener, at internationale handelsaftaler skal modvirke handel med og i særdeleshed transport af levende dyr til fordel for handel med kroppe og forarbejdede produkter.

Global Aktion, Greenpeace, NOAH, Nyt Europa, Verdens Skove og World Animal Protection har følgende bemærkninger til handelsaftalen mellem EU og Mercosur-handelsblokken. Organisationerne finder det bekymrende, at aftalen er forhandlet så længe at dele af aftalen ikke længere er tidsvarende og derfor vil medføre en lang række negative konsekvenser. Særligt de dele, der skal beskytte klimaet, naturen og oprindelige folk. Organisationerne finder det konkret bekymrende, at man fra dansk side ikke har taget stilling til: En nærmere faglig vurdering af de klimapåvirkninger, som en aftale med Mercosur landene vil indebære, at der ikke er en faglig vurdering af aftalens påvirkning af biodiversiteten, herunder særligt afskovning af Amazonas, at der ikke er en faglig vurdering af hvordan aftalen vil påvirke de indfødte folks rettigheder og at der ikke er en vurdering af dansk landbrugs klimaansvar, med en forudset øget import af soja og ethanol.

Organisationerne har tidligere sendt et brev for at understrege de negative konsekvenser for natur, klima og mennesker, som aftalen vil have. Selvom der nu er en række krav til klima og arbejdstagerrettigheder i aftalen, er disse ikke juridisk bindende, men et tillæg til aftalen. Organisationerne understreger, at handel bør bruges som endnu en løftestang til at sikre klima, biodiversitet og mennesker – ikke det modsatte. Den nye lov om afskovning vil være med til at forhindre, at europæisk import er skyld i afskovning og et vigtigt initiativ mod kraftigt at begrænse EU's globale skovrydningsaftryk samt bryde forbindelsen mellem vores forbrug og produktionsmetoder, der medfører skovrydning. Organisationerne mener dog, at det afhænger af hvordan loven implementeres. Selvom loven er en kæmpe sejr for klimaet og naturen, så mener organisationerne, at Kommissionen bruger loven som argument for, at Mercosur-aftalen kan vedtages. Det er ikke et holdbart argument, da loven i sig selv ikke kan ændre Mercosur-aftalens indlejrede negative konsekvenser. Herunder muligheden for en stigende import af produkter som oksekød, soja og ethanol. Ligeledes beskytter loven mod afskovning udelukkende skov og ikke andre økosystemer. Brasiliens nye præsident ønsker en politik, der skal være med til at skabe bedre forhold for oprindelige folk og naturen i Brasilien. Organisationerne mener ikke, at Mercosur-aftalen står til at kunne understøtte disse mål, men vil nærmere skabe yderligere incitament for skovrydning samt skævvride magtforholdet mellem EU. Grundlæggende mener organisationerne ikke, at handelsaftalen mellem EU og Mercosur passer ind i den nuværende og grønne kurs fra EU. Derfor opfordrer organisationerne regeringen til ikke at ratificere EU-Mercosur-aftalen i dens nuværende form. En handelsaftale med så negative konsekvenser for klima, natur og mennesker, passer ikke til den tid, vi lever i.

Dyrenes Beskyttelse støtter EU's handelspolitiske ønske om gensidigt, lukrative handelsaftaler på globalt niveau. Det er særligt med den begrundelse, at man undgår et dyrevelfærdsmæssigt "race to the bottom", hvor lav dyrevelfærdsmæssig standard bliver økonomisk og konkurrencemæssigt attraktivt for producenter uden for EU. Dyrenes beskyttelse henstiller til, at EU i samtlige handelsaftaler stiller krav om, at animalske produkter eller produkter, der på anden vis involverer eller har betydning for dyr, underlægges de samme krav til dyrevelfærd, som er gældende for produkter produceret i EU. Dyrenes Beskyttelse henstiller desuden til gennemsigtighed i forhold til dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af handelsaftaler mellem EU og tredjelande, herunder indirekte konsekvenser for biodiversiteten i oprindelseslandet. Dyrenes Beskyttelse anerkender konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine og deraf de midlertidige handelsliberaliseringer af ukrainske varer. Dyrenes Beskyttelse opfordrer dog til, at også Ukraine underlægges krav om dyrevelfærd matchende niveauet for EU-lande snarest muligt. Dyrenes Beskyttelse henstiller til, at import og eksport og deraf følgende transport af levende dyr i videst muligt omfang erstattes af handel med og transport af slagtede dyr og forarbejdede animalske produkter. Dette med henblik på at undgå eller begrænse dyrs potentielle lidelser og ubehag forbundet med lange transporter.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) er generelt tilhænger af en EU-handelspolitik med fokus på indgåelse af frihandelsaftaler. Omkring de meget vanskelige handels- og logistikforhold vedrørende Ukraines eksport af korn- og proteinråvarer har DAKOFO's medlemsvirksomheder og de EU- brancheorganisationer, som DAKOFO er medlemmer af, stærk fokus på at støtte bestræbelserne på at udbygge de alternative transportruter gennem EU som nødvendig erstatning for de helt eller delvis umulige transporter gennem Sortehavet. Det foretrækkes meget stærkt, at EU sikrer løsninger, så der ikke opstår forskellige nationale restriktioner i logistik- og handelsregler i de Central- og Østeuropæiske nabolande til Ukraine. DAKOFO foretrækker således, at EU følger markedsudviklingen tæt – og at eventuelt nødvendige forholdsregler tages på et samlet, fælles EU-grundlag.

I forhold til drøftelser om tillægsinstrumentet til selve handelsaftalen, hvor bæredygtighedselementerne bl.a. skovrydning er understreget, ønsker DAKOFO at fremhæve betydningen af, at der i lyset af EU's nye EUDR lovgivning indgås aftaler med Mercosur-landene, der kan skabe grundlag for et konstruktivt

samarbejde om opfyldelse af intentionerne i den nye EU-lovgivning. En tæt dialog med de sydamerikanske eksportører og myndighederne i landene vil på en række områder være ret afgørende for bidrag til positive resultater i tilknytning til EUDR-målene.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred enighed i Rådet om vigtigheden af en ambitiøs EU-frihandelsdagsorden, ikke mindst som led i genopretning efter COVID-19. En del medlemsstater har samtidig fokus på de mulige negative konsekvenser for sensitive europæiske sektorer som følge af en øget global samhandel med fødevarer. For så vidt angår WTO er der fuld opbakning fra medlemsstaterne til Kommissionens aktive indsats for at fremme og reformere det multilaterale handelssystem.

Regeringens generelle holdning

Generelt vil regeringen arbejde for en mere robust handelspolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningssikkerhed og sikrer EU's rolle i morgendagens teknologier – uden at EU lukker sig om sig selv.

I forhold til handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet vil man fra regeringens side tage Kommissionens orientering til efterretning, idet omfattende, ambitiøse og bæredygtige handelsaftaler generelt, herunder på landbrugsområdet, er i Danmarks interesse som et vigtigt skridt på vejen til at opnå forbedret adgang til en række store markeder med deraf følgende forøgede eksportmuligheder og vækst i Danmark. Endvidere kommer handelsliberalisering generelt, herunder på landbrugsområdet, danske forbrugere til gode i form af lavere priser og større udvalg af varer og tjenesteydelser. Regeringen bakker stærkt op om det multilaterale handelssystem med WTO i centrum.

Regeringen arbejder endvidere for stabile, sikre og bæredygtige globale fødevarerforsyningskæder for at modgå konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine. Regeringen støtter endvidere indsatsen for at sikre alternative fragtruter for eksport af korn fra Ukraine til verdensmarkedet. Derudover støtter regeringen også handelsliberaliseringer, der kan være med til at styrke Ukraines økonomi og genopbygning.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været skriftligt forelagt for Folketingets Europaudvalg den 11. juli 2024 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 15. juli 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. juli 2024.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

4. Udfordringer i EU's fødevarekæde KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formandskabet ønsker en bred drøftelse af udfordringerne i EU's fødevarekæde. Formandskabet forventes bl.a. at fremhæve forholdet mellem produktionsomkostninger og indtjening, import af visse produkter fra tredjelande og landbrugernes forhandlingsituation i fødevarerforsyningskæden. Regeringen finder det generelt vigtigt, at der anlægges et langsigtet perspektiv for fødevarer- og landbrugssektorens udvikling, herunder i forhold til en fortsat grøn omstilling og behov for et styrket bidrag til

EU's klimaindsats. Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på orientering fra formandskabet og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Formandskabet ønsker en bred drøftelse af udfordringerne i EU's fødevarekæde.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på orientering fra formandskabet og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

I forbindelse med landbrugsprotesterne i starten af 2024 var der som en del af en større diskussion af udfordringer i landbruget også en drøftelse af landbrugernes position i fødevareforsyningskæden. I en række medlemsstater oplevede forbrugerne stigende priser på fødevarer, og landbrugerne havde stigende udgifter til produktion af deres varer. Landbrugerne var utilfredse med afsætningsprisen på deres produkter. Konkurrence med import fra tredjelande, som ikke er underlagt samme krav til produktionsstander som i producenter i EU, blev også fremhævet som en udfordring. Diskussionen ledte bl.a. til, at man nedsatte et observatorium for fødevareforsyningskæden bestående af repræsentanter for interessenter i sektoren og medlemsstaterne. Af øvrige udfordringer for fødevarekæden kan nævnes nye lovgivningskrav til fødevarer- og landbrugssektoren, klimaforandringer, adgang til nye teknologier, dyre- og plantesygdomme, bæredygtighed, sundheds- og ernæringsudfordringer, forebyggelse af madspild og nye forbrugertrends.

Landbrugernes position i fødevareforsyningskæden

I forbindelse med drøftelserne i første halvår af 2024 tilkendegav Kommissionen, at man overvejede en styrkelse af de bestemmelser i den fælles markedsordning for landbrugsvarer, der vedrører kontrakter, samt en række yderligere elementer i forhold til styrkelse af producentorganisationer i forhold til kollektive forhandlinger og krisestyring. Kommissionen overvejer endvidere en tilpasning af direktivet om urimelig handelspraksis med henblik på at styrke landbrugernes position i fødevareforsyningskæden. Kommissionen har bl.a. offentliggjort en evaluering af implementeringen af direktivet i april 2024 og foreslår supplerende lovgivning, som kan understøtte grænseoverskridende håndhævelse af direktivet. Endvidere vil Kommissionen offentliggøre en omfattende evaluering af direktivet den 1. november 2025.

Handel med landbrugs- og fødevarer

EU havde i 2023 et rekordhøjt handelsoverskud for landbrugs- og fødevarer på 70 mia. euro. EU's ambitiøse frihandelsdagsorden giver samtidig anledning til bekymring omkring konkurrence fra tredjelande, hvor produktionen ikke er reguleret ligeså vidtgående som i EU. Derfor har en række medlemsstater ønske om yderligere brug af såkaldte spejlklausuler i handelspolitikken, hvor der stilles samme krav til produktion af varer, der importeres til EU, som for de varer, der produceres i EU. Under WTO-reglerne kan der generelt sættes krav til produktstandarderne ved importerede fødevarer – f.eks. i forhold til fødevarerikkerhed. Der er større begrænsninger i mulighederne for at stille krav til produktionsstandarder, dvs. krav til de forhold under hvilke produktionen foregår. Flere medlemsstater har givet udtryk for udfordringer for deres landbrugere på baggrund af import af specifikke landbrugsvarer fra tredjelande. Det gælder eksempelvis i forhold til import fra Ukraine og import fra de mindst udviklede lande under "alt undtagen våben"-initiativet.

Klimaforandringer

Landbrugs- og fødevaresektoren er blandt de mest påvirkede af klimaforandringerne. I de senere år er der både konstateret hyppigere tørkeperioder og mere ekstrem nedbør i EU. Det skaber behov for nye produktionsmetoder og teknologier for at tilpasse sig det mere ekstreme vejr. Samtidig er sektoren en

væsentlig kilde til udledninger af drivhusgasser. I takt med at energisektoren, industrien og transportsektoren reducerer deres udledninger, vil behovet for et styrket bidrag fra landbruget og fødevarerektoren for at nå EU's klimamål frem mod 2040 og 2050 vokse. En af mulighederne er indførelse af et kvotehandelssystem, som har vist sig at være et omkostningseffektivt redskab i energisektoren og industrien.

Bæredygtighed

Den afgående Kommission havde planlagt at fremlægge et forslag om en lovgivningsramme for bæredygtige fødevarer. Forslaget nåede dog ikke at blive fremlagt. Kommissionens strategiske dialog om fremtidens landbrug i EU fremlagde i september 2024 anbefalinger om blandt andet et benchmarkingsystem for landbrugs- og fødevarer i EU, der sigter mod at harmonisere metoder til bæredygtighedsvurderinger på bedriftsniveau. Kommissionsformanden har anmodet den designerede landbrugskommissær om at udvikle et sådan benchmarkingsystem.

Forebyggelse af madspild

En anden udfordring, der opleves i fødevarekæden, er effektivt at adressere madspildsproblematikken i EU. Én af de primære udfordringer for donation af fødevarer er relateret til EU-lovgivning, som sætter strenge sporbarhedskrav til fødevarerektoren. Det gør det vanskeligt for operatører i fødevarekæden at facilitere donationer af fødevarer. Det kan således være hensigtsmæssigt at se på de forhindringer, der besværliggør donationer i EU, for at nedbringe det samlede madspild.

Ændret forbrugerefterspørgsel

Landbrugs- og fødevarereproduktionen skal løbende tilpasses ændret forbrugerefterspørgsel i forhold til eksempelvis krav til kvalitet, økologi, ernæring, oprindelse, plantebaserede fødevarer, dyrevelfærd, bæredygtighed, klima og miljø. For en række landbrugere og fødevarereproducenter vil denne omstilling være vanskelig og kræve investeringer samt gode lovgivningsmæssige rammer.

Nye fødevarer

Der er bl.a. interesse for udvikling af nye og mere bæredygtige fødevarer, herunder fødevarer, som kan erstatte traditionelle animalske fødevarer som kød og mælk. Dette gælder eksempelvis fremstilling af mælkeproteiner ved præcisionsfermentering eller køderstatning fra dyrkning af cellekulturer. Ifølge EU's forordning 2015/2283 om nye fødevarer (novel food) skal nye fødevarer risikovurderes og godkendes inden markedsføring i EU. Udover at sikkerheden vurderes, bliver det i forbindelse med godkendelsen fastlagt, hvordan produktet skal mærkes til forbrugerne. Der er blandt visse medlemsstater en bekymring for, at sådanne nye fødevarer kan påvirke det traditionelle landbrugs- og fødevarerehverv negativt, hvorfor de er modstandere heraf. Der er endnu ikke godkendt nye fødevarer fremstillet ved dyrkning af animalske celler.

Ernæringsmærkning

Den afgående Kommission havde planlagt at foreslå indførelsen af en harmoniseret obligatorisk ernæringsmærkning for at styrke forbrugernes muligheder for at vælge sund kost. Kommissionen gennemførte konsekvensanalyser, men fremsatte ikke et forslag til regulering om ernæringsmærkning. Sagen har været vanskelig at løfte for Kommissionen, idet en række medlemsstater i særligt Syd- og Centraleuropa generelt er meget skeptiske over for en harmoniseret obligatorisk ernæringsmærkning. Heroverfor står en gruppe af seks medlemsstater (Frankrig, Belgien, Nederlandene, Tyskland, Luxemburg og Spanien), som er tilhængere af et fælles ernæringsmærke. I disse medlemsstater anvendes ernæringsmærket "Nutri-Score", som er en farvekodet vurdering af alle fødevarer. Kommissionen vil forsætte med det forberedende arbejde, herunder indhente mere evidens og et bedre datagrundlag, særligt om forbrugeradfærd. Et eventuelt forslag afventer den nye Kommission.

Nye genomteknikker

Trods forsøg fra både det spanske og det belgiske formandskab er det endnu ikke lykket at finde et kvalificeret flertal i Rådet for Kommissionens forslag om planter udviklet ved hjælp af nye genomteknikker. Forslaget indfører en ny regulering, der afspejler de lavere risici ved nye genomteknikker i forhold til traditionel GMO. Nye genomteknikker vurderes at have potentiale til at styrke både den grønne omstilling og konkurrencedygtighed af den europæiske fødevarerproduktion.

Dyre- og plantesundhed

Truslen fra plante- og dyresygdomme samt zoonoser er stigende i disse år. Udbrud af bl.a. afrikansk svinepest, fugleinfluenza og bluetongue virus har ført til begrænsninger i eksporten til tredjelande. Det er væsentligt, at EU-tiltag er målrettet både forebyggelse og bekæmpelse af plantesygdomme, dyresygdomme og zoonoser, og at der tages tiltag uden for EU's grænser.

Dyrevelfærd

I december 2023 fremsatte Kommissionen forslag om dyrevelfærd ved transport af dyr og forslag om dyrevelfærd for hunde og katte. Væsentlige forslag om dyrevelfærd ifm. hold af dyr, slagtning af dyr og for dyrevelfærdsmærkning blev til gengæld ikke fremsat, selvom Kommissionen havde gennemført en større forberedende arbejde. Kommissionsformanden har anmodet den designerede sundheds- og dyrevelfærdskommissær om at modernisere EU's dyrevelfærdsregler, men det står ikke klart, om de udestående forslag vil blive fremsat.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes. Eventuelle opfølgende forslag vil kunne have konsekvenser.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug) og det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at den nye Kommissionen fortsætter arbejdet med revisionen af EU's dyrevelfærdslovgivning, så EU's minimumskrav til dyrevelfærd løftes væsentligt og i overensstemmelse med de fem domæner. Dyrenes Beskyttelse vil i den anledning henviser til dyrevelfærdsaftalen "Sammen om dyrene" fra februar 2024, hvori der bl.a. er aftalt, at Danmark skal arbejde for en udfasning af hurtigt-voksende kyllinger på EU-niveau samt andre initiativer, der vil fremme dyrevelfærden på EU-niveau. Dyrenes Beskyttelse opfordrer endvidere til, at man fremmer efterspørgslen efter bæredygtige og sunde fødevarer, herunder initiativer, der fremmer en mere plantebaseret kost, og udviklingen af alternative proteiner som for eksempel kultiveret kød.

Landbrug & Fødevarer er overordnet tilfredse med den regulering, der er på området vedrørende landmændenes position i fødevarerforsyningskæden. I forhold til de overvejelser, der blandt andet gøres af Kommissionen vedrørende den fælles markedsordning og direktivet om urimelig handelspraksis, er det helt centralt, at den anerkendelse af landmandskontrollerede andelsselskaber, der er i de nuværende reguleringer, fastholdes og styrkes. Andelsorganiseringen er efter Landbrug & Fødevarers opfattelse som udgangspunkt den bedste måde at sikre landmændene den størst mulige andel af værditilvæksten i kæden. Der bør i den forbindelse advares mod, at ny regulering utilsigtet medfører øgede administrative byrder hos landmændene. Der bør derfor som udgangspunkt være tale om frivillige tiltag således, at det nationalt kan vurderes, hvorvidt nye tiltag giver merværdi for landmændene i de enkelte medlemsstater.

I forhold til handel tager Landbrug & Fødevarers stillingtagen udgangspunkt i den kendsgerning, at EU er verdens største eksportør af landbrugs- og fødevarer, og at EU i 2023 havde et rekordhøjt handelsoverskud på 70 mia. euro. Landbrug & Fødevarer er derfor i udgangspunktet kritisk i forhold til yderligere brug af de såkaldte spejlklausuler. Der bør derfor i stedet tages udgangspunkt i, at EU i frihandelsaftaler stiller krav om ækvivalente standarder. Samtidigt bør man være opmærksom på, at EU og europæiske landmænd på baggrund af den nævnte status som verdens største eksportør af landbrugs- og fødevarer risikerer en modreaktion på eksportmarkederne, hvis EU begynder at stille meget rigide krav om fuldstændigt identiske regler for importerede varer.

I forhold til samhandlen med Ukraine skal denne ses i sammenhæng med den igangværende russiske invasion af landet og forhandlingerne om Ukraines optagelse i EU. Men Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at omkostningerne ved en udvidelse skal bæres af det samlede europæiske samfund og ikke af landbrugs- og fødevarerektoren. Det betyder blandt andet, at den eksisterende associeringsaftale med Ukraine bør revideres på en balanceret måde, f.eks. gennem tilpas lange indfasningsperioder, så producenterne kan tilpasse sig. Det bør også være fokus på, at Ukraine tilpasser sine produktionsstandarder til EU's standarder.

I forhold til kampen mod klimaændringerne spiller landbruget en betydelig rolle som udleder af klimagasser, men også som en sektor, der er meget berørt af konsekvenserne. Blandt andet på den baggrund ønsker Landbrug & Fødevarer en regulering af landbrugets udledning af klimagasser på EU-niveau. Det vil bidrage til at sikre mere ensartede konkurrencevilkår mellem landene og også bidrage til at sikre, at indsatsen gøres der, hvor den er mest omkostningseffektiv. Det er vigtigt, at en fremtidig forordning er baseret på positive incitamenter for landbrugere med fuldt fokus på at opretholde en stor og dynamisk og markedsbaseret landbrugsproduktion i EU. Samtidig er det afgørende, at forskellige modeller undersøges grundigt, før der træffes beslutning om, hvilken model, der skal anvendes.

I forhold til overvejelserne om at udvikle et benchmarkingsystem med henblik på at harmonisere metoderne til bæredygtighedsvurderingerne i EU er det et arbejde, der er mange positive perspektiver i. Men samtidig er det et arbejde, der kan resultere i en betydelig forøgelse af blandt andet registrerings- og dokumentationskravene hos landmændene. Det er derfor vigtigt, at man har fokus på at udnytte allerede eksisterende data samt at sikre en datakvalitet, så det reelt er muligt at anvende dem som basis for regulering på tværs af medlemsstaterne.

I forhold til dyrevelfærdsdagsordenen har Landbrug & Fødevarer længe efterlyst et løft af dyrevelfærden på EU-niveau. Som en eksportorienteret sektor er danske landmænd afhængige af fælles EU-regler, og usikkerheden om de fremtidige regler for dyrevelfærd sætter udvikling og moderniseringen af landbrugssektoren i stå, og er en reel trussel for det indre marked, som er grundstenen i EU-samarbejdet.

Vedrørende dyre- og plantesundhed understreger Landbrug & Fødevarer, at det er væsentligt, at EU-tiltag er målrettet både forebyggelse og bekæmpelse af plantesygdomme, dyresygdomme og zoonoser, og at der også gennemføres tiltag uden for EU's grænser.

Endelig skal det understreges, at Landbrug & Fødevarer lægger stor vægt på forslaget om nye planteformodlingsteknikker (nye genomteknikker). Det gælder ikke mindst fordi, der er et betydeligt potentiale i forhold til blandt andet at styrke den grønne omstilling. Landbrug & Fødevarer håber derfor, at der snarest kan skabes opbakning til forslaget i ministerrådet.

Økologisk Landsforening anerkender, at der er behov for at arbejde med spejlklausuler i handelspolitikken med krav til produktionsstandarder for at styrke den grønne omstilling i det europæiske landbrug. Økologisk Landsforening lægger stor vægt på, at landbrugets klimaaftryk kommer til udtryk i fremtidige prismekanismer, så europæiske forbrugere vil blive mødt med sande priser på produkterne. Dette vil både understøtte omstillingen i landbrugs- og fødevareræddikæden og imødekomme forbrugerefter-spørgslen på mere bæredygtige produkter.

Økologisk Landsforening mener ikke, at der er foretaget en tilstrækkelig vurdering af, om det er en fordel at lægge landbruget ind under kvotehandelssystemet. Der er mange forskelle mellem landbruget og industrien og energisektoren. Der er dels flere aktører i landbruget, der er meget stor forskel på karakteren og størrelsen på aktørerne og ikke mindst, så er landbruget omfattet af et meget stort støttesystem, som stiller andre muligheder til rådighed. Økologisk Landsforening mener, at EU's landbrugsstøtte kan omstilles til at fungere som en klimaafgift. Det er præmaturligt at konkludere, om der er basis for både at have landbrugsstøtten og et kvotehandelssystem. Muligvis kan de to systemer kombineres, ved en omlægning af støtten, men det skal undersøges nærmere, inden der kan drages konklusioner.

Økologisk Landsforening lægger vægt på, at EU's mindstekrav til dyrevelfærd strammes op. Der bør sættes grænser for tilladt tilvækst mm., og alle drøvtyggere bør på græs de dele af året, hvor der er græs på markerne.

Økologisk Landsforening vil gerne stille sig kritiske overfor, om det er et mål i sig selv at beskytte den nuværende fødevareresektor mod nye typer produkter, hvis disse kan produceres bæredygtigt og giver sunde ernæringsrigtige produkter.

Økologisk Landsforening hæfter sig ved, at der ikke er en henvisning til arbejdet med at definere bæredygtige fødevarer. Med den store interesse fra industrien for at markedsføre fødevarer som bæredygtige og grønne, kan der være et behov for, at Kommissionen går videre med sit arbejde for at regulere dette område, hvor Økologisk Landsforening mener, at økologisk drift må være et grundpræmis.

HORESTA bemærker, at forordningen om nye fødevarer (novel food) også omfatter brugen af vilde planter i relation til kravet om risikoanalyse og almindelig benyttet i kosten inden 1997. Kravet om godkendelse af vilde planter uanset mængden af daglig indtag eksempelvis som pynt, krydderi eller ingrediens er en forhindring for innovation og udvikling af regional gastronomi. Denne kategori af fødevarer bør friholdes fra forordningen og der bør afses ressourcer til risikovurderinger af planterne på EU niveau med henblik på en udvikling af en positivliste eller oversigt over spiselige vilde planter i EU. HORESTA bemærker endvidere, at obligatorisk ernæringsmærkning vil afstedkomme massive administrative byrder, og at det i praksis ikke vil være muligt at mærke for ikke færdigpakkede fødevarer så som måltider. Det frivillige, nordiske ernæringsmærke Nøglehullet bør understøttes og udbredes i EU.

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at et fornyet fokus på EU's fødevareræddikæde er oplagt, da der eksisterer en lang række udfordringer, der påvirker både vandmiljøet, presser den europæiske natur,

udgør en af de største bidragsydere til EU's klimaregnskab og samtidig ikke understøtter sunde eller bæredygtige forbrugsvaner i medlemsstaterne i tilstrækkelig grad. Danmarks Naturfredningsforening hilser det velkomment, at der laves spejlklausuler for produktkvalitet mellem varer, der importeres til EU, og varer, der produceres i EU. Det giver god mening at gøre dette, især med hensyn til fødevarerikkerhed, som ifølge WTO-reglerne er muligt. Dette bør dog ske med respekt for økonomi og retfærdighed, især for udviklingslande, der, som den strategiske dialog lægger op til, bør få hjælp til kapacitetsopbygning til europæiske standarder. Danmarks Naturfredningsforening anbefaler derfor en mere helhedsorienteret tilgang, hvor man fokuserer på at understøtte værdikæder, der er robuste nok til at modstå klimaforandringer, og som samtidig kan konkurrere med tredjelande, herunder opbygning af plantebaserede værdikæder inden for EU.

Danmarks Naturfredningsforening anerkender, at indførelsen af et kvotehandelssystem i landbruget kan være en oplagt og omkostningseffektiv løsning på sektorens store bidrag til klimaforandringerne. Dette har været tilfældet i bl.a. energisektoren, hvor et kvotesystem har sat en pris på kulstof og fremmet reduktioner i udledningerne. På EU-plan vil et lignende kvotehandelssystem for landbruget kunne blive en af de vigtigste drivkræfter for reduktion af drivhusgasudledninger og bidrage til at bringe sektoren på linje med resten af de europæiske sektorer, der allerede er underlagt et kvotehandelssystem. Et lignende system i landbruget vil desuden potentielt kunne øge Danmarks konkurrenceevne, da danske landmænd allerede forbereder sig på en CO₂-afgift, hvilket vil give dem et forspring, når sådanne mekanismer bliver indført på europæisk niveau.

Danmarks Naturfredningsforening ser positivt på et fælles EU-benchmarkingsystem, da det vil gøre det muligt at sætte klare standarder og måle europæiske landbrugeres fremskridt inden for miljø- og bæredygtighedsindsatser. Dette vil ikke kun give en bedre forståelse af, hvor langt landbruget er kommet, men også skabe et incitament for landmændene til at forbedre deres praksis. Med en ensartet vurderingsmetode på tværs af EU vil det også blive nemmere at sammenligne indsatser og resultater på tværs af landegrænser. Danmarks Naturfredningsforening mener dog, at Kommissionens arbejde med en egentlig lovgivningsramme for bæredygtige fødevarer bør genoptages snarest.

For at reducere madspild anfører Danmarks Naturfredningsforening, at det kunne være en god idé at overveje at lempe de administrative byrder, som forhindrer effektiv fødevarereduktion, men det må ikke gå på kompromis med fødevarerikkerheden. Det er særligt vigtigt at sikre, at lovgivningen om sporbarhed ikke udgør en unødvendig barriere for aktører, der ønsker at donere overskudsfødevarer, da dette vil kunne bidrage væsentligt til at reducere spild og samtidig støtte sårbare grupper.

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at en ændret forbrugerefterspørgsel stiller nye krav til både landbrugs- og fødevarerproduktionen i EU. For at imødekomme skiftende præferencer inden for bæredygtighed, økologi og plantebaserede fødevarer, bør EU overveje en omfordeling af det store landbrugsbudget under den fælles landbrugspolitik samt forskningsstøtte, markedsføring og eksportfremme af fødevarer, hvor mere end 80 pct. i dag går til økonomisk støtte af animalsk produktion. Disse midler kunne i højere grad understøtte udviklingen af flere plantebaserede og økologiske fødevarer, hvilket ville bidrage til at fremme en nødvendig omstilling i både produktionen og forbruget. På trods af det er i dag kun få tilstrækkelige dynamikker og politiske initiativer i EU, der driver denne overgang, hvilket betyder, at andre regioner som Asien og USA allerede er langt fremme i udviklingen af bæredygtige fødevarer og alternative proteiner. Hvis EU bidrager til at fremme en sundere og mere plantebaseret kost gennem ændringer i både produktion og forbrug, vil det formentlig også kunne styrke konkurrenceevnen.

Danmarks Naturfredningsforening anerkender vigtigheden af at skabe klare og letforståelige mærkningsordninger, der kan vejlede forbrugerne i deres valg. Danmarks Naturfredningsforening ser frem til, at den nye Kommission fortsætter arbejdet med at indhente evidens og forbedre datagrundlaget for

forbrugeradfærd, så man kan fremme en sundere kost på tværs af EU. I kombination med dette ville en mulig måde at rykke forbruget i en mere bæredygtig retning være at lade sig inspirere af Danmarks klimamærke, hvor klimadata for fødevarerproduktionen kan spille indgå i benchmarking-systemet.

Danmarks Naturfredningsforening finder det er afgørende, at der forud for enhver lempelse af regulering af nye genomteknikker nøje bør overvejes de potentielle risici herved. Danmarks Naturfredningsforening lægger op til fortsat at behandle nye genomteknikker som GMO'er, men er åbne for, at de nye teknikker potentielt kan bidrage positivt til fremtidens landbrug.

Danmarks Naturfredningsforening finder det er vigtigt, at Kommissionen fokuserer på at minimere zoonoser og fremme dyre- og plantesundhed, men en stor del af udfordringerne stammer også fra ubæredygtige produktionssystemer, der kan forværre disse risici. Danmarks Naturfredningsforening finder det for det første problematisk, at hensynet til en animalske industri og beskyttelse fra udbrud af bl.a. afrikansk svinepest alt for ofte overtrumfer hensynet til naturen, hjemmehørende arter og europæiske borgere. For at beskytte den danske svineproduktion er der blevet opført et vildsvinehegn, der skal forhindre vildsvin i at krydse grænsen samt indført reguleringstilladelse. I lyset af de økonomiske og sundhedsmæssige konsekvenser af corona-pandemien bør EU desuden overveje at indføre ordninger, der forpligter landbrugere med store dyrehold til at betale for en forsikring, der kan dække udgifterne ved sygdomsudbrud. Dette vil kunne motivere til en større ansvarlighed i forhold til antibiotikaforbrug, dyresundhed og smittebeskyttelse. Slutteligt vil nye plantesygdomme være en naturlig konsekvens af et både varmere og vådere vejr. Danmarks Naturfredningsforening mener derfor, at der bør være en mere helhedsorienteret tilgang til dyrkningspraksisser, hvor fokus er på robuste og klimatilpassede systemer og afgrøder.

Danmarks Naturfredningsforening finder det uacceptabelt, at der ikke fremsættes strengere krav til dyretransport og dyrevelfærd generelt, da det er afgørende for at sikre bedre behandling af dyr på tværs af EU. Danmarks Naturfredningsforening støtter derfor op om moderniseringen af EU's dyrevelfærdsregler og lægger op til, at de udestående forslag bliver fremsat hurtigst muligt, da det er nødvendigt for at forbedre dyrenes forhold og sikre en mere ansvarlig dyreproduktion i Europa. Det er på høje tid, at dyrevelfærd bliver en større prioritet i EU's politikker, så vi kan skabe et system, der ikke blot tilgodeser økonomiske interesser, men også respekterer dyrenes velfærd.

Danmarks Naturfredningsforening er generelt positive over for den åbne tilgang til nye benchmarking-systemer og et kvotehandelssystem inden for EU. Dog er Danmarks Naturfredningsforening opmærksom på, at der mangler incitament til, at landbrugere kan reducere deres negative indvirkning på miljøet. Der skal reelle tiltag til, før EU kan nå de målsætninger, der blev fremført i både den grønne pagt og jord til bord-strategien, hvor bl.a. forslaget om en 50 pct. reduktion af pesticider blev droppet efter massive protester fra landmænd. Hvis Kommissionen lykkes med at fremsætte et bud på et kvotehandelssystem, vil det betyde store fremskridt i forhold til at nedbringe drivhusgasudledningerne fra landbruget. Det vil dog ikke føre EU i mål med økologimålsætningerne, målsætningerne om jordsundhed, drikkevandsbeskyttelse eller andre miljø- og biodiversitetsudfordringer.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En lang række medlemsstater har givet udtryk for, at deres landbrugere er udfordret af ny EU-lovgivning i relation til landbrug, miljø, klima, dyrevelfærd, import fra tredjelande, ændret forbrugerefterspørgsel,

klimaforandringer, prisforhandlinger med forarbejdningssektor og detailhandel, store prisudsving, nye produktionsmetoder og typer af fødevarer mm.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det generelt vigtigt, at der anlægges et langsigtet perspektiv for fødevarer- og landbrugssektoren udvikling, herunder i forhold til en fortsat grøn omstilling og behov for et styrket bidrag til EU's klimaindsats. Regeringen finder, at det er vigtigt at fastholde et velfungerende indre marked for landbrugsvarer i EU. Generelt vil regeringen arbejde for en mere robust handelspolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningssikkerhed. Det er desuden vigtigt, at de internationale handelsregler respekteres. Regeringen finder, at der bør øges fokus på forebyggelse og bekæmpelse af plante- og dyresygdomme, herunder at den fremtidige EU-finansiering af tiltag ift. plante- og dyresundhed bør ske under den fælles landbrugspolitik. Regeringen ønsker, at Kommissionen fremlægger yderligere forslag til at modernisere EU's dyrevelfærdslovgivning. Regeringen finder, at fortsat arbejde med madspild, bæredygtighed, plantebaserede fødevarer, økologi og ernæringsmærkning bør prioriteres af den kommende Kommission. Regeringen finder, at der skal sikres lettere adgang til at innovere i fødevarersektoren, herunder i forhold til godkendelse af nye fødevarer og ikke mindst brug af nye genomteknikker. Der er generelt behov på et øget fokus på bedre regulering og forenkling for at sikre konkurrenceevnen og den grønne omstilling af EU's fødevarer- og landbrugssektor.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

5. Rådskonklusioner om fremtidens fælles landbrugspolitik efter 2027 KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formandskabet har fremlagt udkast til rådskonklusioner om fremtidens fælles landbrugspolitik efter 2027. Rådskonklusionerne skal blandt andet ses i lyset af Kommissionens strategiske dialog om fremtidens landbrug i EU, hvor den afsluttende rapport forelå i september 2024. Udkastet til rådskonklusioner understreger bl.a. vigtigheden af at sikre landbrugerne en rimelig indkomst, øge konkurrenceevnen i landbruget og forbedre landbrugernes position i fødevareræddikæden. Der ses behov for forenkling og reduktion af administrative byrder, og der skal skabes incitamenter for landbrugernes deltagelse i den grønne omstilling. Endvidere ses der behov for øget fokus på risikostyring og krisehåndtering. Vigtigheden af forskning og innovation for den grønne omstilling understreges. Regeringen finder det vigtigt, at det langsigtede perspektiv for landbrugets udvikling fremhæves, hvor der er fokus på grøn omstilling, forenkling og markedsorientering. Regeringen finder endvidere, at internationale handelsregler skal respekteres. Det er også vigtigt, at hverken forhandlingerne om udvidelse eller forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme (MFF) og EU's budget foregribes. Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på vedtagelse.

Baggrund

Formandskabet har fremlagt udkast til rådskonklusioner om fremtidens fælles landbrugspolitik efter 2027. Baggrunden for rådskonklusionerne er blandt andet anbefalingerne fra den strategiske dialog om fremtiden for EU's landbrug, samt at Kommissionen i løbet af de første 100 dage fra, at den tiltræder, vil fremsætte sin vision for landbrug og fødevarer, ligesom der i andet halvår 2025 ventes forslag til fremtidens fælles landbrugspolitik.

Sagen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 21.-22. oktober 2024 med henblik på vedtagelse.

Formål og indhold

Udkastet til rådskonklusionerne anfører de overordnede målsætninger i Traktaten for den fælles landbrugspolitik om at øge landbrugets produktivitet, sikre en rimelig levestandard for landbrugssamfundene, stabilisere markederne og sikre forsyningssikkerheden og rimelige priser for forbrugere.

Der henvises endvidere til Det Europæiske Råds politiske prioriteter for 2024-29, herunder at EU vil fremme en konkurrencedygtig, bæredygtig og robust landbrugssektor, som fortsat sikrer fødevarerforsyningssikkerheden. Der henvises desuden til, at de politiske retningslinjer for den nye Kommission anfører betydningen af, at landbrugerne sikres en fair og tilstrækkelig indkomst samt rapporten fra den strategiske dialog om fremtidens landbrug i EU.

Udkastet til rådskonklusioner understreger vigtigheden af et tillidsbaseret partnerskab med landbrugerne og behovet for at sætte landbrugerne tilbage i centrum af den fælles landbrugspolitik for at kunne levere på de øgede målsætninger.

Udkastet opfordrer til at styrke støtten til unge landbrugere yderligere. Endvidere understreges det, at investeringsstøtte er afgørende for at sikre landbrugernes konkurrenceevne og position i værdikæden.

Udkastet fremhæver, at der er behov for betydeligt mindre komplicerede, sammenhængende og mere landbrugsvenlige regler for de strategiske planer. I forlængelse heraf opfordres til, at procedurerne for ændring og godkendelse af de strategiske planer forenkles og gøres hurtigere. I udkastet til rådskonklusioner ses behov for forenkling og lettelse af den administrative byrde for både landbrugerne og de nationale administrationer.

I udkastet til rådskonklusioner anføres, at den grønne omstilling alene kan tilvejebringes gennem et partnerskab med landbrugere, og at der derfor er behov for incitamenter, der gør landbrugerne interesserede i at anvende mere bæredygtige landbrugsmetoder, samt at genskabe balance mellem økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Der ses et behov for incitamenter til landbrugernes anvendelse af nye teknologier og kulstofopbyggende og -bevarende landbrugspraksisser (*carbon farming*), der kan bidrage til at nå klimamålsætningerne og den grønne omstilling.

Udkastet understreger behovet for at etablere en krisestyringsmekanisme med fleksible regler, der giver medlemsstaterne og Kommissionen mulighed for at reagere på kriser rettidigt og effektivt og på en transparent og ikke-diskriminerende måde med henblik på at mindske krisers negative påvirkning på landbrugssektoren.

Det bemærkes, at det er vigtigt at sikre bedre anvendelse af de tilgængelige finansielle midler i landbrugsreserven under landbrugsbudgettet. Det understreges i den forbindelse, at der er behov for en hurtigere og enklere procedure for tildeling af ekstraordinær støtte til landbrugere.

Udkastet understreger betydningen af cirkulær bioøkonomi i forhold til at støtte den grønne omstilling af landbrugssektoren og anerkender vigtigheden af den fælles landbrugspolitik i den henseende.

Landbrugernes vanskeligheder ved at investere i innovative tiltag understreges, herunder særligt for de små bedrifter. Der er brug for teknisk såvel som anvendelsesorienteret forskning og innovative løsninger, som svarer til sektorens diversificering med henblik på bedre at engagere landbrugere, skovbrugere og andre aktører i landdistrikterne i innovative processer.

Afslutningsvist opfordres Kommissionen til at tage konklusionerne i betragtning, når den udformer den kommende "Vision for Landbrug og Fødevarer", samt i udarbejdelsen af forslag til reform af den fælles landbrugspolitik efter 2027.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser *eller betydning for beskyttelsesniveauet*. Den efterfølgende reform af den fælles landbrugspolitik og implementeringen heraf må forventes af have konsekvenser.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Dyrenes Beskyttelse finder, at EU's fælles landbrugspolitik bør revideres, så den fremmer den grønne omstilling af landbruget med en helhedsorienteret tilgang til både klimakrisen, biodiversitetskrisen og dyrevelfærdskrisen. Foreningen henviser til, at det i Den strategiske dialog anerkendes, at mere bæredygtige produktionsmetoder er til gavn for hele samfundet – men ikke belønnes tilstrækkeligt af markedet i dag. Det anbefales, at den fælles landbrugspolitik i højere grad fremmer en grøn omstilling af landbruget med støtte til dem, der producerer med mere bæredygtige produktionsmetoder – herunder med bedre dyrevelfærd. Ved at belønne dem, der holder dyr under bedre forhold end de lovgivningsmæssige mindstekrav, skabes samfundsværdi i overensstemmelse med princippet om ”offentlige midler for offentlige goder”.

Dyrenes Beskyttelse opfordrer til, at den strategiske dialogs anbefalinger om bedre dyrevelfærd tages med i rådskonklusionerne samt anbefalingen om oprettelse af en ”Agri-food Just Transition Fund” med økonomisk støtte til bl.a. bedre dyrevelfærd. Selvom forbrugerrettede initiativer ikke er en del EU's landbrugspolitik opfordrer foreningen til, at anbefalingerne i den strategiske dialog om at fremme bæredygtige fødevarer miljøer og sikre støtte til landmænd, der omlægger til en mere bæredygtig produktion, tages med i rådskonklusionerne. Dette vil også være i tråd med danske initiativer som f.eks. proteinstrategien fra december 2023 samt den nationale handlingsplan for plantebaserede fødevarer fra oktober 2023.

Landbrug & Fødevarer noterer med tilfredshed, at Kommissionen har iværksat en strategisk dialog med landbrugs- og fødevarerhvervet, og at der på baggrund af dette arbejde er fremlagt en rapport i september 2024. Uagtet, at Landbrug & Fødevarer ikke nødvendigvis er enig i alle detaljer i rapporten, er det vigtigt, at den strategiske dialog fortsætter, herunder ikke mindst gennem drøftelser af indholdet i EU's landbrugspolitik efter 2027. De store udfordringer, som EU står overfor, kræver et tæt samarbejde med erhvervet, herunder de europæiske landbrugsorganisationer. Set med Landbrug & Fødevarers øjne, skal målet blandt andet være en sikring af den europæiske fødevarerforsyningsikkerhed; opretholdelse af en markedsorienteret og konkurrencedygtig sektor; fastholdelse af produktion og beskæftigelse i landdistrikterne; en meget mere klimaeffektiv landbrugs- og fødevarerproduktion; samt at bidrage til sikring af biodiversiteten i landbrugslandet. Her kommer EU's landbrugspolitik til at spille en helt central rolle, og der er brug for, at den bliver justeret, så den bedst muligt kan understøtte den grønne omstilling i landbrugs- og fødevarersektoren.

I udkastet til rådskonklusioner finder Landbrug & Fødevarer gode elementer som at fremme en konkurrencedygtig bæredygtig og robust landbrugssektor, hvor det dog er vigtigt, at der også er fokus på, at landbrugssektoren skal være markedsorienteret, og at den internationale konkurrenceevne og markedsgang skal fremmes, ligesom det er væsentligt med et velfungerende indre marked. Det er helt centralt,

at der er fokus på en grøn omstilling af den europæiske landbrugsproduktion, og at det samtidig sikres at landbrugsproduktionen er robust og konkurrencedygtig. Landbrug & Fødevarer støtter en incitamentsbaseret tilgang, der kan belønne landmændene ud over omkostninger og tabte indtægter, og at der skal være forudsigelighed i regulerings- og finansieringsrammen for EU's landbrugspolitik. Det er vigtigt, at der er fokus ikke kun på kulstofopbygning og bevaring, men også, at landmændene gives incitament til at anvende teknologi og produktionsmetoder, der gør produktionen mere klimaeffektiv. Landbrug & Fødevarer støtter forenklingens dagsordenen, og at der er fokus på generationsskifte. Det er vigtigt, at der ikke kun er fokus på forenkling af procedurer, men at der også er fokus på forenkling af de regler og krav som møder landmændene. Samtidig er det væsentligt, at der løbende er fokus på forskning og innovation i nye teknologier og metoder, som kan bidrage til den grønne omstilling. Midler til dette skal dog i udgangspunktet findes uden for EU's landbrugspolitik.

I forhold til at anvende kriseværktøjer i EU's landbrugspolitik, som for eksempel risikostyringsværktøjerne i søjle 2, ønsker Landbrug & Fødevarer frivillighed. I forhold til Landbrugsreserven er det væsentligt, at den ikke finansieres ved at reducere den nationale konvolut for landbrugsstøtte til de enkelte medlemslande, ligesom der bør være fokus på at udvikle forebyggende tiltag, som for eksempel mere robuste produktionsmetoder, så landmændene er mere modstandsdygtige, hvis en krise rammer. Det er vigtigt, at det er muligt også at anvende andre offentlige og private instrumenter til at bistå erhvervet med at imødekomme EU's miljø-, biodiversitets-, og klimaudfordringer. Landbrug & Fødevarer finder det er vigtigt, at EU's landbrugspolitik forbliver en fælles landbrugspolitik, som er det centrale element i håndteringen af fremtidens landbrug; og at EU's statsstøttere regler medvirker til at sikre, at initiativer uden for EU's landbrugspolitik ikke forvrider konkurrencen mellem medlemslandene.

Dansk Vegetarisk Forening henviser til anbefalinger fra Den Strategiske Dialog, om at Kommissionen inden 2026 foreslår en handlingsplan for plantebaserede fødevarer, og at det bør fremhæves i rådskonklusionerne. Organisationen finder, at anbefalingen om en handlingsplan er tydeligt inspireret af den danske "Handlingsplan for Plantebaserede Fødevarer" fra 2023. Den danske handlingsplan er den første helstøbte plan af sin slags i verden, og den har skabt genklang verden rundt. Dansk Vegetarisk Forening understreger vigtigheden af, at man ud over en handlingsplan for plantebaserede fødevarer også sikrer finansiering til at fremme udvikling af plantebaserede fødevarer til humant konsum.

Dansk Vegetarisk Forening er ikke uenig i, at landbruget har behov for støtte, men mener, at støtten skal være baseret på faktiske reelle ændringer på markerne, og at man i så vidt omfang som muligt med støtten fremmer og styrke den plantebaserede og økologiske produktion. Støtten kan med fordel indrettes, så den gavner produktionsformer, der leverer store mængder fødevarer til humant konsum, frem for foder til dyr. Dansk Vegetarisk Forening ønsker rådskonklusioner, der ikke er for vage, for ufokuserede, og som bygger på frivillighed og uklare definitioner og mål.

Økologisk Landsforening lægger stor vægt på, at EU's landbrugspolitik korrigeres, så den fremmer den grønne omstilling i landbruget, og at der tages højde for eksternaliteterne i systemet, både når der arbejdes med tilskudssystemer og fastsættelse af nye rammebetingelser, der er styrende for, hvordan landbruget i EU udvikler sig. EU's landbrugspolitik bør indrettes, så der er sammenhæng mellem pris og aftryk og træk på naturressourcerne, det omgivende miljø og dyrevelfærden. Økologisk Landsforening lægger derfor særlig vægt på, at EU's landbrugsstøtte efter 2027 fordeles på grundlag af et system, der kan vurdere bedrifternes aftryk på forhold, som klima, pesticidforbrug, biodiversitet, vandmiljø, kvælstofforbrug, antibiotikaforbrug og de forhold, som dyrene tilbydes. I første omgang kan der være tale om nationale vurderingssystemer på længere sigt, kan der evt. identificeres et fælles europæisk opgørelsessystem. Økologisk Landsforening mener, at den direkte indkomststøtte gradvis skal afvikles.

Dette er anset for helt naturligt med tanke på den udvikling, der har været i landbruget siden etableringen af det europæiske fællesskab og er desuden en nødvendig udvikling, hvis EU skal kunne optage yderligere lande.

Danmarks Naturfredningsforening henviser til, at den strategiske dialog indeholder anbefalinger fra syv måneders arbejde og dialog mellem relevante aktører, der skulle nå til enighed om fremtiden for EU's landbrug. Her kom aktørerne bl.a. til enighed om at 1) "business-as-usual" ikke er en mulighed, 2) at støtte til natur- og klimavenlige landbrugspraksisser bør fremmes, 3) at indkomststøtte bør målrettes de landmænd, som har mest brug for det ved at gå væk fra arealbaserede støtteordninger samt 4) at støtte tendenser, der søger at skabe mere plantebaserede kostmønstre blandt europæiske forbrugere. Selvom den strategiske dialog bærer præg af kompromisser, er det et skridt i den rigtige retning ift. at løfte opgaven med både EU's Grønne Pakt og Jord til Bord Strategi.

Koblingen af fødevareproduktion og forbrug er fordrende for at løse tidens økologiske kriser, men også sundhedskriser. Danmarks Naturfredningsforening hæfter sig særligt ved, at den strategiske dialog opfordrer til en forpligtelse til at opretholde og håndhæve eksisterende miljølovgivning og anfører eksplicit: Fugle- og Habitatdirektiverne, Vandrammedirektivet, Nitratdirektivet, Naturgenopretningsloven. Danmarks Naturfredningsforening hæfter sig ved, at der i den foreslåede miljøsøjle er en opfordring til en resultatorienteret tilgang til betalinger, der går langt ud over eksisterende miljølovgivning. Og en opfordring til en væsentlig forøgelse af budgetandelen til fordel for denne søjle (gradvist og årligt). Dette synes slet ikke reflekteret i udkast til rådskonklusioner, hvilket Danmarks Naturfredningsforening mener bør indgå.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at den arealbaserede støtte udfases og kun direkte positive tiltag for miljø, natur og klima belønnes med støtte. Dette fremgår ikke af Rådets konklusioner baseret på den strategiske dialog, men der nævnes blot, at landbrugeren skal i centrum. Generelt savner organisationen hensyn til miljøet og biodiversiteten samt en proces for forbedret dyrevelfærd i de fremførte rådskonklusioner.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at flere medlemsstater vil finde, at emner som fødevareforsynings sikkerheden, konkurrencesituationen, markedsorientering, klima og miljø er underrepræsenteret i udkastet. En række medlemsstater vil opfordre til, at ændringer sker gradvist. Der ventes fra nogle medlemsstater at være fokus på behov for større balance mellem indkomst, miljø og social bæredygtighed, ligesom betydningen af større bidrag til den grønne omstilling vil efterspørges af nogle medlemsstater, idet landbruget er såvel påvirket af klimaændringer som del af løsningen på klimaændringerne. Nogle medlemsstater forventes at ønske en prioritering af små landbrugere, risikostyring, generationsskifte, forenkling og stærkere incitamentsstrukturer for landbrugernes deltagelse i den grønne omstilling. En stor del af medlemsstaterne forventes at give udtryk for, at den fremtidige fælles landbrugspolitik fortsat organiseres omkring to søjler, samt bidrager til den generelle landdistriktsudvikling. Et flertal af medlemsstaterne forventes at støtte, at rådskonklusionerne ikke kan foregribe forhandlingerne om EU's fremtidige flerårige finansielle ramme (MFF) eller fordeling heraf.

Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at det langsigtede perspektiv for landbrugets udvikling fremhæves, herunder i forhold til en fortsat grøn omstilling og behov for et styrket bidrag til EU's klimaindsats. Det er også vigtigt, at behovet for styrket fokus på regelforenkling og bedre regulering indgår. Rådskonklusionerne bør understrege vigtigheden af et velfungerende indre marked for landbrugsvarer i EU med lige rammevilkår, uden yderligere markedsregulering eller afvigelser fra konkurrencelovgivningen. Det er

desuden vigtigt, at de internationale handelsregler respekteres. Regeringen finder det vigtigt, at rådkonklusionerne ikke foregriber forhandlingerne om udvidelse af EU for så vidt angår landbrugsområdet. Endelig er det vigtigt for regeringen, at rådkonklusionerne ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme (MFF) og EU's budget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.